

Warszawa, dnia 8 czerwca 2018 r.

Poz. 1109

OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 10 maja 2018 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium
Rzeczypospolitej Polskiej**

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 51), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 107),
- 2) ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 650)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 10 maja 2018 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) odnośnika nr 1 oraz art. 12 i art. 18 ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 107), które stanowią:

„¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa (Dz. Urz. UE L 157 z 27.05.2014, str. 1).”

„Art. 12. Do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym że przepis art. 100 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 oraz przepis art. 88j ust. 2 ustawy zmienianej w art. 4 stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.”

„Art. 18. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 28 lit. b i e, pkt 29, 31 lit. b, pkt 35, 38, 40, 44 w zakresie art. 139b i art. 139f ust. 1 pkt 5, pkt 46, 47, 72 lit. a tiret czwarte w zakresie art. 195 ust. 1 pkt 6 lit. c i pkt 72 lit. c, art. 4 pkt 1, 2 lit. a tiret pierwsze i pkt 3 oraz art. 7 pkt 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.;
 - 2) art. 1 pkt 149, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.”;
- 2) art. 196 i art. 236 ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 650), które stanowią:

„Art. 196. 1. Do postępowań w sprawach przedsiębiorców wszczętych na podstawie przepisów dotychczasowych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 1, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do wniosków o wydanie interpretacji, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 192, w stosunku do których nie wydano interpretacji przed dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 1, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Do wniosków przedsiębiorców, o których mowa w art. 11 ustawy uchylanej w art. 192, nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 1, stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Do spraw, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się także przepisy art. 2, art. 8, art. 10–12, art. 14, art. 15, art. 27 oraz art. 28 ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 1.”

„Art. 236. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 184, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r.;
- 2) art. 185, który wchodzi w życie z dniem 11 lipca 2019 r.;
- 3) art. 188, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2018 r.”.

Marszałek Sejmu: *M. Kuchciński*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 maja 2018 r. (poz. 1109)

USTAWA

z dnia 13 czerwca 2003 r.

o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady, warunki i tryb udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz organy właściwe w tych sprawach.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) areszt dla cudzoziemców – areszt dla cudzoziemców w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2017 r. poz. 2206 i 2282 oraz z 2018 r. poz. 107, 138 i 771);
- 2) (uchylony)
- 3) (uchylony)
- 4) cudzoziemiec – cudzoziemca w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 4a) dane biometryczne – wizerunek twarzy i odciski linii papilarnych pobrane w celu umieszczenia w dokumentach podróży przewidzianych w Konwencji Genewskiej w formie elektronicznej;
- 5) dokument podróży – dokument uznany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniający do przekroczenia granicy, wydany przez organ państwa obcego, organ polski lub organizację międzynarodową albo podmiot upoważniony przez organ państwa obcego lub obcą władzę o charakterze państwowym;
- 6) granica – granicę państwową Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 660 oraz z 2018 r. poz. 50);
- 7) karta pobytu – dokument wydany cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na pobyt czasowy, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7a) kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej – wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez cudzoziemca lub w jego imieniu po tym, jak w odniesieniu do poprzedniego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, który go dotyczył, została wydana decyzja ostateczna, w tym także o umorzeniu postępowania;
- 8) Konwencja Genewska – Konwencję dotyczącą statusu uchodźców, sporządzoną w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 515 i 516);
- 9) kraj pochodzenia – państwo, którego obywatelem jest cudzoziemiec, a w przypadku cudzoziemca, którego obywatelstwa nie da się ustalić lub który nie posiada obywatelstwa żadnego państwa – państwo, w którym stale zamieszkuje;
- 9a) małoletni bez opieki – małoletniego cudzoziemca, który przybywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywa na tym terytorium bez opieki osób dorosłych, odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9aa) ośrodek recepcyjny – ośrodek dla cudzoziemców pełniący funkcję punktu przyjęć cudzoziemców, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej;

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. WE L 212 z 07.08.2001);
- 2) dyrektywy 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz. Urz. WE L 31 z 03.02.2003).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

- 9b) państwo członkowskie – państwo członkowskie Unii Europejskiej lub inne państwo, które stosuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31);
- 9c) przesiedlenie – przeniesienie z kraju trzeciego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uchodźcy mandatoryjnego w celu nadania mu na tym terytorium statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 9d) relokacja – przemieszczenie cudzoziemca, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium odpowiedzialnego państwa członkowskiego określonego w rozdziale III rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31), i osoby, w imieniu której wniosek ten został złożony, z terytorium tego państwa członkowskiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przemieszczenie cudzoziemca objętego ochroną międzynarodową z państwa członkowskiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach odpowiedzialności i solidarności między państwami członkowskimi;
- 10) strzeżony ośrodek – strzeżony ośrodek w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 11) (uchylony)
- 12) uchodźca mandatoryjny – cudzoziemca uznanego za uchodźcę przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, zgodnie z jego mandatem wynikającym z Konwencji Genewskiej oraz Statutu Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców zatwierdzonego rezolucją Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 428(V) z dnia 14 grudnia 1950 r.;
- 13) wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej – wniosek o objęcie przez Rzeczpospolitą Polską ochroną cudzoziemca, który ubiega się o status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Art. 3. 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi udziela się ochrony przez:

- 1) nadanie statusu uchodźcy;
 - 1a) udzielenie ochrony uzupełniającej;
 - 2) udzielenie azylu;
 - 3) (uchylony)
 - 4) udzielenie ochrony czasowej.
2. (uchylony)

Art. 4. Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 5. Organ może odstąpić od uzasadnienia decyzji lub postanowienia wydanego na podstawie ustawy, jeżeli wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Art. 6. (uchylony)

Art. 7. 1. Decyzje lub postanowienia wydane w sprawach określonych w ustawie mogą być przekazywane za pośrednictwem urzędów umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym oraz za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych i doręczane cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o doręczeniu decyzji, rozumie się przez to także jej ogłoszenie.

Art. 8. W postępowaniach i rejestrach prowadzonych na podstawie ustawy mogą być przetwarzane następujące dane cudzoziemca:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) nazwisko poprzednie;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) płeć;
- 5) imię ojca;

- 6) imię i nazwisko rodowe matki;
- 7) data urodzenia lub wiek;
- 8) miejsce i kraj urodzenia;
- 9) kraj pochodzenia;
- 10) odciski linii papilarnych;
- 11) rysopis:
 - a) wzrost w centymetrach,
 - b) kolor oczu,
 - c) znaki szczególne;
- 11a) wizerunek twarzy;
- 12) obywatelstwo;
- 13) narodowość;
- 14) rasa lub pochodzenie etniczne;
- 15) przekonania polityczne, religijne, filozoficzne;
- 16) przynależność wyznaniowa, partyjna, związkowa;
- 17) przynależność do określonych grup społecznych;
- 18) stan zdrowia;
- 18a) informacje o życiu seksualnym;
- 19) stan cywilny;
- 20) wykształcenie;
- 21) zawód wykonywany;
- 22) miejsce pracy;
- 23) miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu;
- 24) informacje o karalności, o prowadzonych przeciwko niemu postępowaniach karnych i postępowaniach w sprawach o wykroczenia oraz o wydanych w stosunku do niego orzeczeniach w postępowaniu sądowym lub administracyjnym;
- 25) stosunek do służby wojskowej;
- 26) informacje o podróżach i pobytach zagranicznych w okresie ostatnich 5 lat;
- 27) informacje o wynikach sprawdzenia cudzoziemca w jednostce centralnej, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 1), zwanym dalej „rozporządzeniem 603/2013”, oraz o czynnościach podjętych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona), zwanym dalej „rozporządzeniem 604/2013”.

Art. 9. Dane cudzoziemca, na podstawie których jest możliwe ustalenie, że:

- 1) jest w toku lub zakończyło się postępowanie w sprawie:
 - a) udzielenia ochrony międzynarodowej albo pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
 - b) udzielenia albo pozbawienia azylu wobec cudzoziemca,

- 2) cudzoziemcowi nadano albo odmówiono nadania statusu uchodźcy,
- 3) cudzoziemcowi udzielono albo odmówiono udzielenia azylu,
- 4) cudzoziemcowi udzielono albo odmówiono udzielenia ochrony uzupełniającej

– nie mogą być udostępniane ani pozyskiwane od podmiotów, wobec których istnieje uzasadnione domniemanie, że dopuszczają się prześladowań lub wyrządzają poważną krzywdę.

Art. 10. W przypadku gdy w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy bierze udział cudzoziemiec, który nie umie lub nie może pisać, podpis cudzoziemca na dokumencie zastępuje tuszowy odcisk jego palca; obok tego odcisku inna osoba wpisuje imię i nazwisko osoby nieumiejącej lub niemogącej pisać, umieszczając swój podpis, z zaznaczeniem że został on złożony na życzenie nieumiejącego lub niemogącego pisać.

Art. 11. 1. Tłumaczenie na język polski dokumentów sporządzonych w języku obcym, dopuszczonych jako dowód w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej lub azylu, zapewnia, w razie potrzeby, organ, przed którym jest prowadzone postępowanie.

2. Jeżeli w przesłuchaniu cudzoziemca, w postępowaniu prowadzonym w sprawie uregulowanej w ustawie, bierze udział tłumacz, w protokole przesłuchania cudzoziemca podaje się imię i nazwisko tłumacza.

Art. 12. (uchylony)

DZIAŁ II

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca

Rozdział 1

Zasady nadawania, odmowy nadania i pozbawiania statusu uchodźcy oraz udzielania, odmowy udzielenia i pozbawiania ochrony uzupełniającej

Art. 13. 1. Cudzoziemcowi nadaje się status uchodźcy, jeżeli na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju.

2. Status uchodźcy nadaje się także małoletniemu dziecku cudzoziemca, który uzyskał status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, urodzonemu na tym terytorium.

3. Prześladowanie, o którym mowa w ust. 1, musi:

- 1) ze względu na swoją istotę lub powtarzalność stanowić poważne naruszenie praw człowieka, w szczególności praw, których uchylenie jest niedopuszczalne zgodnie z art. 15 ust. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.²⁾), lub
- 2) być kumulacją różnych działań lub zaniechań, w tym stanowiących naruszenie praw człowieka, których oddziaływanie jest równie dotkliwe jak prześladowania, o których mowa w pkt 1.

4. Prześladowanie może polegać w szczególności na:

- 1) użyciu przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym przemocy seksualnej;
- 2) zastosowaniu środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych w sposób dyskryminujący lub o charakterze dyskryminującym;
- 3) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu, w sposób, który ma charakter nieproporcjonalny lub dyskryminujący;
- 4) braku prawa odwołania się do sądu od kary o charakterze nieproporcjonalnym lub dyskryminującym;
- 5) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu z powodu odmowy odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbywanie służby wojskowej stanowiłoby zbrodnię lub działania, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3;
- 6) czynach skierowanych przeciwko osobom ze względu na ich płeć lub małość.

²⁾ Zmiany wymienionej konwencji zostały ogłoszone w Dz. U. z 1993 r. poz. 285, z 1995 r. poz. 175, 176 i 177, z 1998 r. poz. 962, z 2001 r. poz. 266, z 2002 r. poz. 1084, z 2003 r. poz. 364 oraz z 2010 r. poz. 587.

Art. 14. 1. Przy ocenie powodów prześladowania bierze się pod uwagę, że:

- 1) pojęcie rasy obejmuje w szczególności kolor skóry, pochodzenie lub przynależność do określonej grupy etnicznej;
- 2) pojęcie religii obejmuje w szczególności:
 - a) posiadanie przekonań teistycznych, nieiteistycznych lub ateistycznych,
 - b) udział lub powstrzymywanie się od udziału w obrzędach religijnych, sprawowanych publicznie lub prywatnie, indywidualnie lub zbiorowo,
 - c) inne akty o charakterze religijnym, wyrażane przekonania lub formy zachowania indywidualnego lub zbiorowego, wynikające z wierzeń religijnych lub z nimi związane;
- 3) pojęcie narodowości nie jest ograniczone do posiadania obywatelstwa lub jego braku, lecz obejmuje w szczególności przynależność do grupy określonej przez:
 - a) tożsamość kulturową, etniczną lub językową lub
 - b) wspólne pochodzenie geograficzne lub polityczne, lub
 - c) powiązanie z ludnością w innym państwie;
- 4) pojęcie przekonań politycznych obejmuje w szczególności posiadanie opinii, myśli lub przekonań w sprawach związanych z podmiotami, o których mowa w art. 16 ust. 1, dopuszczającymi się prześladowań, oraz w sprawach ich polityki lub metod działania, bez względu na to, czy osoba, która ubiega się o nadanie statusu uchodźcy, działała zgodnie z tą opinią, myślą lub przekonaniem;
- 5) grupa jest uznawana jako określona grupa społeczna, w szczególności jeżeli posiada odrębną tożsamość w kraju pochodzenia przez postrzeganie jej jako odrębnej od otaczającego społeczeństwa, a jej członkowie mają wspólne cechy wrodzone, których nie można zmienić, lub wspólną przeszłość albo mają wspólne cechy lub przekonania o takim znaczeniu dla ich tożsamości lub świadomości, że członek grupy nie może być zmuszony do ich zmiany.

2. W zależności od warunków istniejących w kraju pochodzenia określona grupa społeczna może stanowić grupę, której członkowie mają wspólną orientację seksualną, przy czym orientacja seksualna nie może obejmować czynów, które według prawa polskiego są przestępstwami.

3. Uzasadniona obawa przed prześladowaniem w kraju pochodzenia może istnieć, chociażby cudzoziemiec nie posiadał cech powodujących prześladowanie z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej, jeżeli takie cechy są mu przypisywane przez podmioty dopuszczające się prześladowań.

Art. 15. Cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy, udziela się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić go na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy przez:

- 1) orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji,
- 2) tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie,
- 3) poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego

– i ze względu na to ryzyko nie może lub nie chce korzystać z ochrony kraju pochodzenia.

Art. 16. 1. Podmiotami dopuszczającymi się prześladowań, o których mowa w art. 13, lub wyrządzającymi poważną krzywdę, o której mowa w art. 15, mogą być:

- 1) organy władzy publicznej kraju pochodzenia;
- 2) ugrupowania lub organizacje kontrolujące kraj pochodzenia lub znaczną część jego terytorium;
- 3) podmioty inne niż określone w pkt 1 i 2, w przypadku gdy podmioty, o których mowa w pkt 1 i 2, w tym organizacje międzynarodowe, nie mogą lub nie chcą zapewnić ochrony przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy.

2. Ochronę przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy uważa się za zapewnioną, jeżeli jest udzielana w sposób skuteczny i trwały, a w szczególności gdy podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, w tym organizacje międzynarodowe, chcą i są w stanie zapobiegać prześladowaniom lub poważnej krzywdzie, w szczególności przez zapewnienie skutecznego systemu prawnego w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania czynów stanowiących prześladowania lub poważną krzywdę oraz ścigania i karania za takie czyny, i gdy zapewniają osobom prześladowanym lub doznającym poważnej krzywdy dostęp do takiej ochrony.

Art. 17. 1. Cudzoziemiec może powoływać się na uzasadnioną obawę przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, spowodowane wydarzeniami, które nastąpiły po opuszczeniu kraju pochodzenia.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, uzasadniona obawa przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy mogą być spowodowane działaniem cudzoziemca po opuszczeniu kraju pochodzenia, w szczególności gdy były one wyrazem i kontynuacją przekonań lub orientacji seksualnych posiadanych w kraju pochodzenia.

Art. 18. 1. Jeżeli na części terytorium kraju pochodzenia nie zachodzą okoliczności uzasadniające obawę cudzoziemca przed prześladowaniem lub doznaniem poważnej krzywdy i istnieje uzasadnione przypuszczenie, że cudzoziemiec będzie mógł bezpiecznie i legalnie przemieścić się na tę część terytorium i zamieszkać na niej, uznaje się, że nie istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy w kraju pochodzenia.

2. Przy ocenie, czy sytuacja na części terytorium kraju pochodzenia jest zgodna z ust. 1, bierze się pod uwagę okoliczności dominujące na tej części terytorium kraju oraz osobiste uwarunkowania cudzoziemca.

Art. 18a. Informacja o okoliczności, że cudzoziemiec był w przeszłości prześladowany lub doznał poważnej krzywdy, lub był bezpośrednio zagrożony prześladowaniem lub doznaniem poważnej krzywdy, jest istotną informacją potwierdzającą uzasadnioną obawę cudzoziemca przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, chyba że istnieją uzasadnione powody, aby uznać, że akty prześladowania lub wyrządzania poważnej krzywdy się nie powtarzają.

Art. 19. 1. Cudzoziemcowi odmawia się nadania statusu uchodźcy, jeżeli:

- 1) nie istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w kraju pochodzenia;
- 2) korzysta z ochrony lub pomocy organów lub agencji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, pod warunkiem że w danych okolicznościach cudzoziemiec ma praktyczną i prawną możliwość powrotu na terytorium, gdzie taka ochrona lub pomoc jest dostępna, bez zagrożenia jego życia, bezpieczeństwa osobistego lub wolności;
- 3) istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:
 - a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego,
 - b) jest winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych,
 - c) popełnił zbrodnię o charakterze innym niż polityczny poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 4) jest uważany przez organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej za osobę mającą prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa polskiego.

2. Nadania statusu uchodźcy odmawia się także cudzoziemcowi, wobec którego istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że podlegał albo w inny sposób brał udział w popełnieniu zbrodni lub czynów, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Cudzoziemcowi, który złożył kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, można ponadto odmówić nadania statusu uchodźcy, jeżeli obawa przed prześladowaniem jest oparta na okolicznościach, które celowo wytworzył po opuszczeniu kraju pochodzenia.

Art. 20. 1. Cudzoziemcowi odmawia się udzielenia ochrony uzupełniającej, jeżeli:

- 1) nie istnieje rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy;
- 2) istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:
 - a) zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b,
 - b) popełnił na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zbrodnię lub popełnił poza tym terytorium czyn, który jest zbrodnią według prawa polskiego,
 - c) stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa.

2. Udzielenia ochrony uzupełniającej odmawia się także cudzoziemcowi, wobec którego istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że podlegał albo w inny sposób brał udział w popełnieniu zbrodni lub czynów, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b lub w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b.

3. Cudzoziemcowi, który przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej popełnił inny niż określony w ust. 1 pkt 2 lit. b lub w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b czyn, który jest przestępstwem według prawa polskiego zagrożonym karą pozbawienia wolności, można odmówić udzielenia ochrony uzupełniającej, jeżeli opuścił on kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary.

Art. 21. 1. Cudzoziemca pozbawia się statusu uchodźcy, jeżeli po nadaniu tego statusu właściwy organ stwierdził, że cudzoziemiec:

- 1) dobrowolnie ponownie przyjął ochronę państwa, którego jest obywatelem;
- 2) utracił obywatelstwo kraju pochodzenia, ponownie dobrowolnie je przyjął;
- 3) przyjął nowe obywatelstwo i korzysta z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjął;
- 4) ponownie dobrowolnie osiedlił się w państwie, które opuścił lub poza którego granicami przebywał z powodu obawy przed prześladowaniem;
- 5) nie może dłużej odmawiać korzystania z ochrony państwa, którego jest obywatelem, z powodu ustania okoliczności, w związku z którymi uzyskał status uchodźcy, i nie przedstawił przekonujących powodów związanych z prześladowaniami, w związku z którymi uzyskał ten status, lub innych powodów uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, uzasadniających jego odmowę korzystania z ochrony państwa, którego obywatelstwo posiada;
- 6) będąc bezpaństwowcem, może powrócić do państwa, w którym miał poprzednio stałe miejsce zamieszkania, z powodu ustania okoliczności, w związku z którymi uzyskał status uchodźcy, i nie przedstawił przekonujących powodów związanych z prześladowaniami, w związku z którymi uzyskał ten status, lub innych powodów uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, uzasadniających jego odmowę powrotu do tego państwa;
- 7) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego;
- 8) jest winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych, określonymi w Preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych;
- 9) zataił informacje lub dokumenty albo przedstawił fałszywe informacje lub dokumenty o istotnym znaczeniu dla nadania statusu uchodźcy.

2. Pozbawienie statusu uchodźcy w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 lub 6, może nastąpić w przypadku:

- 1) zmian okoliczności mających charakter na tyle znaczący i długotrwały, że dalsza obawa cudzoziemca przed prześladowaniem nie jest uzasadniona;
- 2) gdy organy władzy publicznej kraju pochodzenia cudzoziemca, jak również ugrupowania lub organizacje, w tym organizacje międzynarodowe, kontrolujące ten kraj lub znaczną część jego terytorium, podjęły niezbędne środki w celu zapobieżenia prześladowaniom, w szczególności przez zapewnienie skutecznego systemu prawnego w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania czynów stanowiących prześladowania oraz karania za takie czyny, i zapewniają osobom prześladowanym dostęp do takich środków.

3. Cudzoziemca nie pozbawia się statusu uchodźcy z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 9, jeżeli nadal spełnia warunki posiadania tego statusu.

Art. 22. 1. Cudzoziemca pozbawia się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy:

- 1) okoliczności, z powodu których była udzielona, przestały istnieć lub zmieniły się w taki sposób, że ochrona nie jest już wymagana;
- 2) po jej udzieleniu wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b lub w art. 20 ust. 1 pkt 2 lit. b lub c;
- 3) wyjdzie na jaw, że zataił informacje lub dokumenty albo przedstawił fałszywe informacje lub dokumenty o istotnym znaczeniu dla udzielenia ochrony uzupełniającej.

2. Pozbawienie ochrony uzupełniającej w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może nastąpić wyłącznie wtedy, gdy zmiana okoliczności ma charakter na tyle znaczący i długotrwały, że dalsza obawa cudzoziemca przed doznaniem poważnej krzywdy nie jest uzasadniona.

2a. Cudzoziemca nie pozbawia się ochrony uzupełniającej z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli może powołać się na przekonujące powody związane z poprzednio doznaną poważną krzywdą, uzasadniające jego odmowę skorzystania z ochrony państwa, którego obywatelstwo posiada, albo – w przypadku bezpaństwowca – z ochrony państwa, w którym miał poprzednio stałe miejsce zamieszkania.

3. Cudzoziemca nie pozbawia się ochrony uzupełniającej z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 3, jeżeli nadal spełnia warunki jej posiadania.

4. Cudzoziemca można pozbawić ochrony uzupełniającej, jeżeli po jej udzieleniu wyjdą na jaw okoliczności, o których mowa w art. 20 ust. 3.

Art. 22a. Decyzja o nadaniu cudzoziemcowi statusu uchodźcy albo udzieleniu ochrony uzupełniającej wygasa z mocy prawa z dniem nabycia przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego.

Rozdział 2

Postępowanie w sprawach udzielania ochrony międzynarodowej oraz pozbawiania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej

Art. 23. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, zwany dalej „Szefem Urzędu”, w drodze decyzji:

- 1) nadaje albo odmawia nadania statusu uchodźcy;
- 2) udziela ochrony uzupełniającej albo odmawia jej udzielenia;
- 3) pozbawia statusu uchodźcy albo ochrony uzupełniającej.

Art. 24. 1. Cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej do Szefa Urzędu za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej albo komendanta placówki Straży Granicznej.

2. Cudzoziemiec, który przebywa w strzeżonym ośrodku, areszcie dla cudzoziemców, areszcie śledczym lub zakładzie karnym, składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej albo komendanta placówki Straży Granicznej obejmującego terytorialnym zasięgiem działania siedzibę strzeżonego ośrodka, aresztu dla cudzoziemców, aresztu śledczego lub zakładu karnego.

Art. 25. 1. Cudzoziemiec, który składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, zwany dalej „wnioskodawcą”, może złożyć ten wniosek także w imieniu następujących osób towarzyszących mu i zależnych od niego ze względów ekonomicznych, zdrowotnych lub ze względu na wiek:

- 1) osoby pozostającej z wnioskodawcą w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim, zwanej dalej „małżonkiem”;
- 2) małoletniego dziecka wnioskodawcy i małżonka, w tym także dziecka przysposobionego, niepozostającego w związku małżeńskim;
- 3) małoletniego dziecka wnioskodawcy, w tym także dziecka przysposobionego, niepozostającego w związku małżeńskim;
- 4) małoletniego dziecka małżonka, w tym także dziecka przysposobionego, niepozostającego w związku małżeńskim.

2. Przepisy dotyczące osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, stosuje się także do dziecka wnioskodawcy urodzonego w trakcie trwania:

- 1) postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej aż do jego zakończenia decyzją ostateczną;
- 2) ponownego postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej prowadzonego przez organ pierwszej instancji po uchyleniu przez organ wyższego stopnia decyzji w tej sprawie lub po stwierdzeniu jej nieważności.

Art. 26. 1. Wnioskodawca składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej osobiście.

2. W imieniu małoletniego bez opieki wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa kurator albo przedstawiciel organizacji międzynarodowej lub pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy cudzoziemcom, w tym pomocy prawnej, jeżeli na podstawie indywidualnej oceny sytuacji małoletniego bez opieki organizacja ta uzna, że może on potrzebować takiej ochrony.

3. Wnioskodawca składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w swoim imieniu i w imieniu osób, o których mowa w art. 25 ust. 1, na formularzu zawierającym:

- 1) dane wnioskodawcy, o których mowa w art. 8 pkt 1–9, 11, 12–14, 16, 19 i 20, imię (imiona) i nazwisko w języku ojczystym, informacje o ostatnim miejscu zamieszkania i miejscu pracy w kraju pochodzenia, o odbyciu służby wojskowej w kraju pochodzenia oraz o znajomości języków;
- 2) wskazanie języka, w którym wnioskodawca chciałby, aby było przeprowadzone przesłuchanie w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej;
- 3) określenie osób, w imieniu których wnioskodawca występuje;
- 4) dane małżonka, o których mowa w art. 8 pkt 1–3, 5–9, 11, 12–14 i 16, imię (imiona) i nazwisko w języku ojczystym, informacje o posiadanych przez małżonka dokumentach potwierdzających tożsamość oraz o znajomości języków;
- 5) następujące dane małoletniego dziecka, w imieniu którego wnioskodawca występuje:
 - a) imię (imiona) i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) płeć,
 - d) imiona rodziców;

- 6) oświadczenie małżonka o wyrażeniu zgody na złożenie wniosku w jego imieniu lub w imieniu jego małoletniego dziecka;
- 7) informacje dotyczące wyjazdu z kraju pochodzenia, w tym informacje o opuszczeniu kraju pochodzenia w okresie ostatnich 5 lat oraz o wizach lub zezwoleniach na pobyt w innym państwie wydanych wnioskodawcy i osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje;
- 8) informacje dotyczące wjazdu i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym informacje o miejscu zamieszkania i adresie do korespondencji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o wydanych wobec wnioskodawcy decyzjach zobowiązujących do powrotu do kraju pochodzenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa członkowskiego;
- 9) informacje dotyczące stanu zdrowia wnioskodawcy i osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, oraz doznanej przez nich przemocy;
- 10) określenie powodów ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym informacje o zatrzymaniu, aresztowaniu, prowadzonych postępowaniach karnych oraz wydanych orzeczeniach w postępowaniach sądowych w stosunku do wnioskodawcy lub członka jego rodziny w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska;
- 11) informacje o wcześniejszym ubieganiu się przez wnioskodawcę lub członka jego rodziny o udzielenie ochrony międzynarodowej w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie;
- 12) informacje o prowadzonych wobec wnioskodawcy i osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, postępowaniach karnych w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 13) następujące dane członka rodziny wnioskodawcy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa członkowskiego:
 - a) imię (imiona) i nazwisko,
 - b) datę i miejsce urodzenia,
 - c) adres miejsca zamieszkania,
 - d) stopień pokrewieństwa,
 - e) tytuł prawny do pobytu;
- 14) wzór podpisu wnioskodawcy.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 3, dołącza się aktualne fotografie wnioskodawcy i osób, w imieniu których wnioskodawca występuje, oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

5. Za członków rodziny, o których mowa w ust. 3 pkt 11 i 13, uważa się osoby w rozumieniu art. 2 lit. g rozporządzenia 604/2013.

6. Jeżeli wnioskodawcą jest małoletni bez opieki, w formularzu wniosku zawiera się dane, o których mowa w ust. 3 pkt 13, dotyczące jego krewnych w rozumieniu art. 2 lit. h rozporządzenia 604/2013, którzy przebywają na terytorium innego państwa członkowskiego.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, kierując się zakresem informacji określonym w ust. 3 i art. 8 oraz koniecznością ujednolicenia formy przekazywanych danych, a także zapewnienia zupełności i przejrzystości przedstawianych informacji.

Art. 27. 1. Złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w imieniu małżonka i jego małoletniego dziecka wymaga pisemnej zgody małżonka.

2. Wyrażenie zgody, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z udzieleniem wnioskodawcy pełnomocnictwa do działania w imieniu małżonka i dzieci tego małżonka.

3. Organ Straży Granicznej przed przyjęciem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej informuje na osobności małżonka, w imieniu którego wnioskodawca zamierza złożyć wniosek, o konsekwencjach proceduralnych złożenia takiego wniosku, o prawie do wystąpienia z wnioskiem o przesłuchanie oraz o prawie do wystąpienia z odrębnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Art. 28. 1. W przypadku gdy z przyczyn leżących po stronie organu Straży Granicznej nie jest możliwe przyjęcie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na formularzu w dniu, w którym cudzoziemiec stawił się osobiście w siedzibie tego organu i zadeklarował zamiar złożenia takiego wniosku, organ Straży Granicznej informuje cudzoziemca w języku dla niego zrozumiałym o terminie i miejscu przyjęcia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz sporządza protokół z tej czynności.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec będący osobą niepełnosprawną, osobą w podeszłym wieku, kobietą ciężarną, osobą samotnie wychowującą dziecko lub osobą przebywającą w pieczy zastępczej, szpitalu, areszcie śledczym lub zakładzie karnym nie może stawić się osobiście w siedzibie organu Straży Granicznej, pisemna deklaracja zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej może być złożona za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1481 oraz z 2018 r. poz. 106, 138 i 650) lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2017 r. poz. 1219 oraz z 2018 r. poz. 650).

3. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez cudzoziemca, o którym mowa w ust. 2, przyjmuje i rejestruje organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

4. Deklaracja zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej może dotyczyć także osób, o których mowa w art. 25 ust. 1.

5. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 lub 2, przyjęcie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i jego rejestracja następują niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni roboczych od dnia przyjęcia deklaracji zamiaru złożenia takiego wniosku, a w razie masowego napływu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu uzyskania ochrony międzynarodowej – w terminie 10 dni roboczych.

6. Organ Straży Granicznej rejestruje deklarację zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1.

Art. 29. 1. W przejściach granicznych, strzeżonych ośrodkach i aresztach dla cudzoziemców zapewnia się cudzoziemcowi dostęp do informacji w języku dla niego zrozumiałym o możliwości złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i skorzystania w tym celu z pomocy tłumacza.

2. Organ Straży Granicznej, na wniosek lub za zgodą wnioskodawcy, zapewnia przedstawicielom organizacji międzynarodowych lub pozarządowych zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom, w tym pomocy prawnej, dostęp do wnioskodawcy, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w przejściu granicznym.

Art. 30. 1. Organ Straży Granicznej właściwy do przyjęcia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej:

- 1) ustala tożsamość osoby, której dotyczy wniosek;
- 2) uzyskuje dane i informacje w zakresie niezbędnym do wypełnienia formularza wniosku;
- 3) fotografuje osobę, której dotyczy wniosek, i pobiera od niej odciski linii papilarnych za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków;
- 4) ustala, czy osoba, której dotyczy wniosek, posiada dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy lub czy przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie;
- 5) przekazuje wnioskodawcy na piśmie w języku dla niego zrozumiałym informacje o:
 - a) zasadach i trybie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej,
 - b) przysługujących mu prawach, ciążących na nim obowiązkach i skutkach ich niewykonania oraz o konsekwencjach wyraźnego i dorozumianego wycofania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej,
 - c) których mowa w art. 4 ust. 1 rozporządzenia 604/2013,
 - d) których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia 603/2013,
 - e) możliwości wyrażenia zgody na udzielanie przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców informacji o przebiegu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej oraz na przeglądanie akt sprawy i sporządzanie z nich notatek i odpisów,
 - f) organizacjach zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom,
 - g) zakresie pomocy socjalnej i opieki medycznej, okresie ich przysługiwania, możliwości ubiegania się o pomoc w postaci świadczenia pieniężnego oraz zasadach przyjęcia do ośrodka dla cudzoziemców, zwanego dalej „ośrodkiem”,
 - h) trybie i zasadach udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz podmiotach świadczących tę pomoc,
 - i) adresie ośrodka recepcyjnego, w którym ma się on stawić w terminie 2 dni od dnia złożenia wniosku – jeżeli wnioskodawca nie wskazał we wniosku innego adresu, pod którym będzie przebywał, albo nie przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 6) zapewnia pomoc tłumacza przy składaniu wniosku;

- 7) zapewnia przeprowadzenie badań lekarskich i niezbędnych zabiegów sanitarnych ciała i odzieży osoby, której dotyczy wniosek;
- 8) zapewnia osobom niepełnosprawnym, w podeszłym wieku, samotnie wychowującym dzieci oraz kobietom ciężarnym, których dotyczy wniosek, transport do ośrodka recepcyjnego, oraz w uzasadnionych przypadkach, wyżywienie podczas tego transportu;
- 9) rejestruje niezwłocznie wniosek w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1;
- 10) przeprowadza z wnioskodawcą indywidualną rozmowę, o której mowa w art. 5 rozporządzenia 604/2013;
- 11) przesyła odciski linii papilarnych osoby, której dotyczy wniosek, do systemu centralnego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a rozporządzenia 603/2013;
- 12) w ciągu 48 godzin od złożenia wniosku przekazuje go Szefowi Urzędu.

2. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, zapewnia aby złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej odbyło się bez udziału innych osób, na których obecność wnioskodawca nie wyraził zgody, w warunkach zapewniających odpowiedni stopień poufności i pozwalających wnioskodawcy na wyczerpujące przedstawienie powodów złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

3. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa i porządku może dokonać szczegółowego sprawdzenia osoby, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

4. Szczegółowe sprawdzenie osoby, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, polega na oględzinach ciała oraz sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez tę osobę lub należących do niej. Oględziny ciała oraz sprawdzenie odzieży, bielizny i obuwia przeprowadza się w pomieszczeniu, bez obecności osób nieupoważnionych, osób odmiennej płci oraz z poszanowaniem godności osoby, której dotyczy sprawdzenie.

5. Osoba, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest obowiązana poddać się czynnościom, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 7 oraz ust. 3, a także udzielić informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

6. W przypadku gdy osoba, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, odmówi poddania się badaniom lekarskim lub zabiegom sanitarnym, organ Straży Granicznej, który przyjął wniosek, zawiadamia o tym państwowego inspektora sanitarnego albo państwowego inspektora sanitarnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, właściwego ze względu na miejsce złożenia tego wniosku.

Art. 31. 1. Osoba, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest obowiązana, po złożeniu tego wniosku, przekazać swój dokument podróży do depozytu Szefowi Urzędu, za pośrednictwem organu Straży Granicznej, który przyjął wniosek.

2. W przypadku gdy osoba, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy lub zezwolenia na pobyt stały, przekazanie dokumentu podróży do depozytu Szefowi Urzędu następuje w dniu, w którym zezwolenie na pobyt czasowy lub zezwolenie na pobyt stały utraci ważność lub zostanie cofnięte.

3. Szef Urzędu wydaje cudzoziemcowi dokument podróży przekazany do depozytu najwcześniej w dniu, w którym decyzja kończąca postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej stała się ostateczna.

4. W szczególnych przypadkach uzasadnionych osobistą sytuacją cudzoziemca wymagającą niezwłocznego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Szef Urzędu może wydać cudzoziemcowi dokument podróży przekazany do depozytu przed zakończeniem postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

5. Odmowa wydania dokumentu podróży przekazanego do depozytu w przypadku, o którym mowa w ust. 4, następuje w drodze decyzji.

6. Cudzoziemiec odbiera dokument podróży osobiście w siedzibie Szefa Urzędu.

7. W przypadku niemożności osobistego odbioru dokumentu podróży z powodu choroby, niepełnosprawności lub innej niedającej się pokonać przeszkody albo w razie korzystania z pomocy w dobrowolnym powrocie odbioru dokumentu podróży może dokonać pełnomocnik legitymujący się pełnomocnictwem szczególnym do odbioru tego dokumentu.

8. W przypadku przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu lub przekazania cudzoziemca na podstawie rozporządzenia 604/2013 odbiór dokumentu podróży następuje w placówce Straży Granicznej albo na granicy państwa, do którego następuje doprowadzenie lub przekazanie, albo w porcie lotniczym albo morskim tego państwa.

9. Dokument podróży nieodebrany przez cudzoziemca przechowuje Szef Urzędu.

Art. 32. 1. Organ Straży Granicznej, który na podstawie oświadczeń złożonych przez wnioskodawcę podającego się za małoletniego bez opieki lub na podstawie innych okoliczności powziął wątpliwość co do wieku wnioskodawcy, zapewnia wykonanie badań lekarskich w celu ustalenia rzeczywistego wieku wnioskodawcy.

2. Przeprowadzenie badań lekarskich, o których mowa w ust. 1, wymaga zgody wnioskodawcy podającego się za małoletniego bez opieki albo jego przedstawiciela ustawowego.

3. Przed przystąpieniem do badań lekarskich, o których mowa w ust. 1, organ Straży Granicznej, który przyjął wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, informuje wnioskodawcę podającego się za małoletniego bez opieki w języku dla niego zrozumiałym o:

- 1) możliwości ustalenia jego wieku w drodze badań lekarskich;
- 2) sposobie przeprowadzenia badań lekarskich;
- 3) znaczeniu wyniku badań lekarskich w postępowaniu w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej;
- 4) skutku odmowy poddania się badaniom lekarskim.

4. Badania lekarskie, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się w sposób zapewniający poszanowanie godności wnioskodawcy, z zastosowaniem możliwie najmniej inwazyjnej techniki badania.

5. Wynik badań lekarskich, o których mowa w ust. 1, ma wskazać, czy badany wnioskodawca jest osobą pełnoletnią. W razie braku możliwości uzyskania jednoznacznego wyniku badania lekarskiego wnioskodawcę uznaje się za osobę małoletnią.

6. W przypadku braku zgody na przeprowadzenie badań lekarskich, o których mowa w ust. 1, wnioskodawca podający się za małoletniego jest uznany za osobę pełnoletnią.

Art. 33. 1. Szef Urzędu pozostawia bez rozpoznania wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, który nie zawiera imienia i nazwiska wnioskodawcy lub określenia kraju pochodzenia, a braków tych nie można było usunąć w wyniku czynności, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz ust. 3.

2. W postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie stosuje się przepisu art. 64 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 34. 1. Załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w art. 39 ust. 1, następuje w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na formularzu.

2. Termin, o którym mowa w ust. 1, może być przedłużony do 15 miesięcy, w przypadku gdy:

- 1) sprawa jest szczególnie skomplikowana;
- 2) z wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje w krótkich odstępach czasu duża liczba cudzoziemców i uniemożliwia to rozpoznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w terminie 6 miesięcy;
- 3) wnioskodawca nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 41.

Art. 35. 1. Jeżeli sprawa dotycząca udzielenia ochrony międzynarodowej nie została załatwiona w terminie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, i opóźnienie nie nastąpiło z winy wnioskodawcy, Szef Urzędu, na wniosek osoby, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, wydaje zaświadczenie, które wraz z tymczasowym zaświadczeniem tożsamości cudzoziemca uprawnia tę osobę do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.³⁾).

2. W zaświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, potwierdza się, że sprawa dotycząca udzielenia ochrony międzynarodowej nie została zakończona w terminie 6 miesięcy i opóźnienie nie nastąpiło z winy wnioskodawcy, oraz wskazuje się imię (imiona) i nazwisko cudzoziemca uprawnionego do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, jest ważne do dnia, w którym decyzja w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej stanie się ostateczna.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1292, 1321, 1428, 1543, 2371 i 2494 oraz z 2018 r. poz. 107, 138, 650 i 730.

Art. 36. 1. Niezwłocznie po przekazaniu przez organ Straży Granicznej wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej Szef Urzędu przeprowadza postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 20 rozporządzenia 604/2013.

2. Szef Urzędu jest organem właściwym w sprawach, o których mowa w:

- 1) art. 17, art. 18, art. 21–23, art. 25, art. 33 i art. 34 rozporządzenia 604/2013;
- 2) art. 13 ust. 1, art. 18 ust. 1 i 3 i art. 29 ust. 4–11 rozporządzenia 603/2013.

Art. 37. 1. Jeżeli inne państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 wyrazi zgodę na przejęcie wnioskodawcy wraz z pozostałymi osobami, których dotyczy wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, Szef Urzędu wydaje decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej i o ich przekazaniu do odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

2. Szef Urzędu jest organem właściwym do wydania przepustki, o której mowa w art. 29 ust. 1 zdanie trzecie rozporządzenia 604/2013.

3. Cudzoziemiec podlegający przekazaniu do odpowiedzialnego państwa członkowskiego może być doprowadzony do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego odpowiedzialnego państwa członkowskiego, do którego następuje przekazanie.

4. Doprowadzenie, na wniosek Szefa Urzędu, wykonuje:

- 1) do granicy – komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca;
- 2) od granicy do portu lotniczego albo morskiego odpowiedzialnego państwa członkowskiego, do którego następuje przekazanie – Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekroczenia granicy przez cudzoziemca.

5. Komendant placówki Straży Granicznej niezwłocznie:

- 1) odnotowuje informację o miejscu i dacie przekroczenia granicy przez cudzoziemca przekazywanego do odpowiedzialnego państwa członkowskiego w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 7;
- 2) zawiadamia Szefa Urzędu w przypadku gdy przekazanie cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego nie doszło do skutku.

6. Koszty doprowadzenia do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego odpowiedzialnego państwa członkowskiego, do którego następuje przekazanie, są pokrywane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków pozostających w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej jest organem właściwym w sprawach, o których mowa w art. 29 ust. 1 zdanie szóste, art. 31 i art. 32 rozporządzenia 604/2013.

Art. 38. 1. Szef Urzędu ustala, czy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest wnioskiem niedopuszczalnym.

2. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest wnioskiem niedopuszczalnym, w przypadku gdy:

- 1) inne państwo członkowskie udzieliło już wnioskodawcy ochrony międzynarodowej;
- 2) państwo niebędące państwem członkowskim jest uważane za kraj pierwszego azylu w odniesieniu do wnioskodawcy;
- 3) jest kolejnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe dowody ani okoliczności faktyczne lub prawne, znacząco zwiększające prawdopodobieństwo udzielenia ochrony międzynarodowej;
- 4) małżonek, który uprzednio wyraził zgodę na złożenie wniosku przez wnioskodawcę w jego imieniu, złożył odrębny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie zachodzą okoliczności faktyczne dotyczące tego małżonka, uzasadniające złożenie odrębnego wniosku.

3. Państwo niebędące państwem członkowskim jest uważane za kraj pierwszego azylu w odniesieniu do wnioskodawcy, jeżeli będzie on mógł zostać przyjęty przez to państwo, w przypadku gdy:

- 1) został uznany w tym państwie za uchodźcę i nadal może korzystać ze związanej z tym faktem ochrony lub
- 2) w inny sposób korzysta z wystarczającej ochrony w tym państwie, w tym z ochrony przed wydaleniem lub zawróceniem, o którym mowa w art. 33 Konwencji Genewskiej.

4. W przypadku gdy wystąpiła przynajmniej jedna z okoliczności, o których mowa w ust. 2, Szef Urzędu wydaje decyzję o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny.

5. W postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wszczętym wskutek złożenia kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez wnioskodawcę lub przez małżonka, który był uprzednio objęty wnioskiem wnioskodawcy, Szef Urzędu, w razie stwierdzenia, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w ust. 2, wydaje postanowienie o uznaniu kolejnego wniosku za dopuszczalny.

6. Postanowienie o uznaniu kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za dopuszczalny wygasa z mocy prawa z dniem uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji Szefa Urzędu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Art. 39. 1. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatruje się w trybie przyspieszonym, w przypadku gdy wnioskodawca:

- 1) podał inne przyczyny złożenia wniosku niż obawa przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej lub ryzyko doznania poważnej krzywdy albo nie podał żadnych informacji o okolicznościach związanych z obawą przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy;
- 2) wprowadził organ rozpatrujący wniosek w błąd przez zatajenie informacji lub dokumentów albo przedstawienie fałszywych informacji lub dokumentów, dotyczących jego tożsamości lub obywatelstwa o istotnym znaczeniu dla nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 3) przedstawił wyraźnie niespójne, sprzeczne lub nieprawdopodobne wyjaśnienia na potwierdzenie faktu prześladowania lub ryzyka doznania poważnej krzywdy, które są sprzeczne ze sprawdzonymi informacjami dotyczącymi kraju pochodzenia;
- 4) złożył wniosek jedynie w celu opóźnienia lub zakłócenia wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;
- 5) stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego lub był z tego powodu w przeszłości wydany z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W postępowaniu prowadzonym w trybie przyspieszonym stosuje się przepisy niniejszego rozdziału, z tym że:

- 1) załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) w decyzji kończącej postępowanie wskazuje się, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej był rozpatrywany w trybie przyspieszonym;
- 3) odwołanie od decyzji kończącej postępowanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia jej doręczenia;
- 4) w postępowaniu odwoławczym organ orzeka w składzie jednoosobowym.

3. Trybu przyspieszonego nie stosuje się, jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 1, ujawnią się po upływie 30 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Art. 40. 1. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, w przypadku gdy nie jest to sprzeczne z interesem społecznym, a wnioskodawca:

- 1) oświadczył, że wycofuje wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej albo
- 2) w sposób dorozumiany wycofał wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

2. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uznaje się za wycofany w sposób dorozumiany, w przypadku gdy wnioskodawca:

- 1) nie stawił się w ośrodku recepcyjnym w terminie 2 dni od dnia złożenia wniosku, a we wniosku nie wskazał innego adresu, pod którym będzie przebywał;
- 2) nie stawił się w ośrodku recepcyjnym w terminie 2 dni od dnia zwolnienia ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców, w przypadku gdy Szef Urzędu na podstawie art. 89c nie nakazał mu przebywania w określonym miejscu lub określonej miejscowości, a wnioskodawca nie wskazał we wniosku innego adresu, pod którym będzie przebywał;
- 3) opuścił ośrodek i nie powrócił do niego przez okres dłuższy niż 7 dni bez usprawiedliwionej przyczyny;
- 4) opuścił bez zgody Szefa Urzędu miejsce pobytu lub miejscowość określone w decyzji Szefa Urzędu zwalniającej cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców lub nie zgłasza się w określonych odstępach czasu do organu wskazanego w tej decyzji;
- 5) opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) nie stawił się na przesłuchanie i nie wykazał w terminie 7 dni od dnia wyznaczonego na przesłuchanie, że niedopełnienie tego obowiązku było spowodowane okolicznościami, za które nie ponosi odpowiedzialności.

3. Szef Urzędu wydaje decyzję o umorzeniu postępowania w części dotyczącej osoby, w imieniu której został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli:

- 1) małżonek wycofał zgodę na złożenie wniosku w jego imieniu i w imieniu jego dzieci;
- 2) dziecko, którego dotyczy wniosek, osiągnęło pełnoletność i nie wyraża zgody na prowadzenie postępowania wszczętego na podstawie wniosku złożonego w jego imieniu;
- 3) zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 3–5, dotyczące tej osoby.

4. Decyzję o umorzeniu postępowania wydaną ze względu na okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 1–5, pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

5. Odwołanie od decyzji wydanej ze względu na okoliczność, o której mowa w ust. 1 pkt 1, wnosi się w terminie 5 dni od dnia jej doręczenia.

6. Jeżeli wnioskodawca oświadczy na piśmie Szefowi Urzędu w terminie 9 miesięcy od dnia wydania decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, że zamierza w dalszym ciągu ubiegać się o udzielenie tej ochrony, decyzja o umorzeniu postępowania wygasa z mocy prawa z dniem otrzymania przez organ oświadczenia.

7. Oświadczenie o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej nie może być złożone powtórnie.

8. Oświadczenie o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej składa się Szefowi Urzędu za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej albo komendanta placówki Straży Granicznej.

9. Organ Straży Granicznej, który przyjął oświadczenie cudzoziemca o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, przekazuje to oświadczenie Szefowi Urzędu w ciągu 48 godzin od chwili jego przyjęcia.

10. Jeżeli oświadczenie o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej zostało złożone po terminie albo powtórnie, Szef Urzędu odmawia, w drodze decyzji, uwzględnienia tego oświadczenia.

11. Bieg terminu załatwienia sprawy o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpoczyna się z dniem wygaśnięcia decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

12. Czynności podjęte w toku umorzonych postępowania pozostają w mocy.

Art. 40a.⁴⁾ Organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekazania cudzoziemca przez inne państwo członkowskie na podstawie rozporządzenia 604/2013 zapewnia cudzoziemcowi będącemu osobą niepełnosprawną, w podeszłym wieku, samotnie wychowującą dziecko lub kobietą ciężarną, który po przekazaniu złoży oświadczenie, o którym mowa w art. 40 ust. 6, transport do ośrodka recepcyjnego oraz, w uzasadnionych przypadkach, wyżywienie podczas tego transportu.

Art. 41. W toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wnioskodawca jest obowiązany:

- 1) przedstawić informacje niezbędne do ustalenia stanu faktycznego sprawy, a w szczególności dotyczące jego wieku, przeszłych doświadczeń mających znaczenie dla sprawy, tożsamości, obywatelstwa, krewnych, kraju i miejsc poprzedniego pobytu, wcześniejszych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, trasy podróży oraz powodów złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) udostępnić posiadane dowody potwierdzające okoliczności wskazane w uzasadnieniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 3) stawiać się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie w celu przesłuchania lub złożenia wyjaśnień.

Art. 42. Jeżeli wnioskodawca nie posiada dowodów potwierdzających okoliczności wskazane w uzasadnieniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, okoliczności te można uznać za udowodnione, w przypadku gdy są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wnioskodawca przedstawił wiarygodne i spójne informacje niezbędne do ustalenia stanu faktycznego sprawy;
- 2) wnioskodawca przedstawił wszystkie posiadane informacje i dowody służące do ustalenia stanu faktycznego sprawy i szczegółowo wyjaśnił przyczyny braku innych informacji i dowodów;
- 3) wyjaśnienia wnioskodawcy są spójne, wiarygodne i nie są sprzeczne z zebranymi w sprawie dowodami i materiałami;
- 4) wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej w najwcześniejszym możliwym terminie, chyba że może wskazać uzasadniony powód, dla którego tego nie zrobił.

⁴⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 107), która weszła w życie z dniem 12 lutego 2018 r.

Art. 43. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej ustala w szczególności:

- 1) mające znaczenie dla sprawy okoliczności faktyczne odnoszące się do kraju pochodzenia wnioskodawcy, w tym także bierze pod uwagę przepisy ustawowe i wykonawcze obowiązujące w tym kraju oraz sposób ich stosowania;
- 2) czy ze względu na przeszłość, płeć lub wiek wnioskodawcy, akty, których doświadczył lub na które mógłby zostać narażony, stanowią prześladowanie lub narażają go na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy;
- 3) czy działalność wnioskodawcy od chwili opuszczenia kraju pochodzenia służyła wyłącznie lub głównie stworzeniu warunków koniecznych do ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 4) czy istnieją warunki, o których mowa w art. 16 ust. 2, umożliwiające wnioskodawcy skorzystanie z ochrony innego państwa, którego obywatelstwo posiada.

Art. 44. 1. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej przesłuchuje wnioskodawcę w celu wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym umożliwia mu złożenie dodatkowych wyjaśnień dotyczących niespójności lub sprzeczności w jego oświadczeniach.

2. Odstępuje się od przesłuchania, w przypadku gdy:

- 1) wydanie decyzji o nadaniu statusu uchodźcy jest możliwe na podstawie zebranego materiału dowodowego lub
- 2) stan zdrowia wnioskodawcy lub względy psychologiczne uniemożliwiają jego przesłuchanie w terminie, o którym mowa w art. 34 ust. 1.

3. Przesłuchanie odbywa się bez obecności pozostałych osób, których dotyczy wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, chyba że organ prowadzący postępowanie uważa ich obecność za konieczną dla wyjaśnienia sprawy. Art. 79 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.

4. Przesłuchanie odbywa się bez udziału innych osób, na których obecność wnioskodawca nie wyraził zgody, w warunkach zapewniających odpowiedni stopień poufności i pozwalających wnioskodawcy na wyczerpujące przedstawienie powodów złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W tym celu organ prowadzący postępowanie zapewnia:

- 1) prowadzenie przesłuchania przez osobę przeszkoloną w zakresie technik prowadzenia przesłuchań, w tym technik prowadzenia przesłuchań osób, o których mowa w art. 68, oraz wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia;
- 2) na wniosek wnioskodawcy – przesłuchanie go przez osobę tej samej płci, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że umożliwi to wyczerpujące uzasadnienie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 3) w razie potrzeby – bezpłatną pomoc tłumacza władającego językiem zrozumiałym dla wnioskodawcy, przy czym na wniosek wnioskodawcy – pomoc tłumacza tej samej płci, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że umożliwi to wyczerpujące uzasadnienie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

5. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej może utrwalić przebieg przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, jeżeli wnioskodawca został o tym poinformowany. Zapis taki jest załącznikiem do protokołu z przesłuchania.

6. Wnioskodawca otrzymuje kopię protokołu z przesłuchania oraz, na wniosek, zapis dźwięku lub obrazu, w przypadku gdy przebieg przesłuchania został utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz.

7. Przepisy ust. 1–6 stosuje się także do małżonka, w imieniu którego wnioskodawca występuje, jeżeli małżonek zażądał przesłuchania go.

Art. 45. 1. Przed wydaniem decyzji o nadaniu cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzieleniu mu ochrony uzupełniającej organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej zwraca się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby – także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2 lub art. 20 ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 lub 3.

2. Komendanci, o których mowa w ust. 1, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub inne organy przekazują informację, o której mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach termin, o którym mowa w ust. 2, może być przedłużony do 3 miesięcy, o czym organ obowiązany do przekazania informacji zawiadamia organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

4. Jeżeli organ obowiązany do przekazania informacji, o której mowa w ust. 1, nie przekaże jej w terminach, o których mowa w ust. 2 lub 3, uznaje się, że wymóg uzyskania informacji został spełniony.

5. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do cudzoziemca, który nie ukończył 13. roku życia w dniu, w którym organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej zamierzał wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1.

Art. 46. Jeżeli dane cudzoziemca znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu, organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej:

- 1) rozpatrując wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, za pośrednictwem Komendanta Głównego Policji zasięga opinii, o której mowa w art. 25 ust. 1 Konwencji Wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz. Urz. UE L 239 z 22.09.2000, str. 19, z późn. zm.), zwanej dalej „Konwencją Wykonawczą Schengen”;
- 2) informuje, za pośrednictwem Komendanta Głównego Policji, właściwy organ innego państwa obszaru Schengen o udzieleniu cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej.

Art. 47. 1. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej orzeka w pierwszej kolejności o nadaniu lub odmowie nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy, a w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy orzeka o udzieleniu lub odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej.

2. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wydaje jedną decyzję odnoszącą się do wnioskodawcy i pozostałych osób, w imieniu których wnioskodawca występuje, chyba że wydanie jednej decyzji prowadziłoby do ujawnienia szczególnej sytuacji wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, co mogłoby zagrozić ich interesom, w szczególności w sprawach związanych z prześladowaniem ze względu na płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową lub wiek.

Art. 48. 1. W decyzji o nadaniu wnioskodawcy statusu uchodźcy orzeka się także o nadaniu statusu uchodźcy osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, chociażby wobec nich nie istniała uzasadniona obawa przed prześladowaniem w kraju pochodzenia.

2. W przypadku gdy wobec osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w kraju pochodzenia, w decyzji o nadaniu statusu uchodźcy osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, orzeka się także o nadaniu statusu uchodźcy wnioskodawcy.

3. W przypadku gdy wobec osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2–4, w decyzji, o której mowa w ust. 1, orzeka się o odmowie nadania tej osobie statusu uchodźcy.

4. W przypadku gdy wobec wnioskodawcy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2–4, w decyzji, o której mowa w ust. 2, orzeka się o odmowie nadania wnioskodawcy statusu uchodźcy.

Art. 49. 1. W decyzji o odmowie nadania wnioskodawcy statusu uchodźcy ze względu na okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1, orzeka się także o odmowie nadania statusu uchodźcy osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, chyba że wobec nich istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w kraju pochodzenia.

2. W decyzji o odmowie nadania wnioskodawcy statusu uchodźcy ze względu na okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2–4, orzeka się o nadaniu statusu uchodźcy osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, w przypadku gdy okoliczności te wobec niej nie zachodzą.

Art. 50. 1. W decyzji o udzieleniu ochrony uzupełniającej orzeka się także o udzieleniu ochrony uzupełniającej osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, chociażby wobec nich nie istniało rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy.

2. W przypadku gdy wobec osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b albo art. 20 ust. 1 pkt 2 lit. b i c, w decyzji, o której mowa w ust. 1, orzeka się o odmowie udzielenia tej osobie ochrony uzupełniającej.

Art. 51. 1. W decyzji o odmowie udzielenia wnioskodawcy ochrony uzupełniającej ze względu na okoliczności, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1, orzeka się także o odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, chyba że wobec nich istnieje rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy.

2. W decyzji o odmowie udzielenia wnioskodawcy ochrony uzupełniającej ze względu na okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lit. a lub b albo art. 20 ust. 1 pkt 2 lit. b i c, orzeka się o udzieleniu ochrony uzupełniającej osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, w przypadku gdy okoliczności te wobec niej nie zachodzą.

Art. 52. 1. Szef Urzędu lub Rada do Spraw Uchodźców informują o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, odmowie nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej albo pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, którego sprawa dotyczy, podając dzień, w którym decyzja stała się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia – dzień doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej.

2. Szef Urzędu lub Rada do Spraw Uchodźców wykonują zadania, o których mowa w art. 18 ust. 1 rozporządzenia 603/2013.

3. Szef Urzędu wykonuje zadania, o których mowa w art. 18 ust. 3 rozporządzenia 603/2013.

Art. 53. 1. W decyzji o:

- 1) uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny,
- 2) odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej,
- 3) umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej,
- 4) przekazaniu wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i umorzeniu postępowania,
- 5) odmowie nadania statusu uchodźcy,
- 6) odmowie udzielenia ochrony uzupełniającej

– zamieszcza się pouczenie o prawie do nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Organ, który wydał decyzję, o której mowa w ust. 1, lub decyzję o nadaniu statusu uchodźcy albo o udzieleniu ochrony uzupełniającej, dokonuje pisemnego tłumaczenia na język zrozumiały dla wnioskodawcy podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia.

Art. 54. 1. W postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej pisma doręcza się osobom fizycznym pod wskazanym przez te osoby adresem albo w każdym miejscu, w którym się adresata zastanie.

2. Cudzoziemcowi, którego miejscem pobytu jest ośrodek, pisma doręcza się za pośrednictwem osoby upoważnionej przez Szefa Urzędu.

3. Osoba upoważniona przez Szefa Urzędu wydaje cudzoziemcowi pismo po potwierdzeniu przez niego odbioru czytelnym podpisem zawierającym imię i nazwisko oraz wskazaniu daty odbioru.

4. W przypadku gdy cudzoziemiec odmówi potwierdzenia odbioru pisma, osoba upoważniona przez Szefa Urzędu, wydając to pismo, sama stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje osobę, która odebrała pismo, i przyczynę braku jej podpisu.

5. W razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony w ust. 3 lub 4 osoba upoważniona przez Szefa Urzędu przechowuje pismo przez okres 7 dni. Na tablicy ogłoszeń w ośrodku umieszcza się sporządzone w języku zrozumiałym dla cudzoziemca zawiadomienie o miejscu pozostawienia pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru w terminie 7 dni, licząc od dnia umieszczenia tego zawiadomienia.

6. Doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia okresu, o którym mowa w ust. 5.

7. Zawiadomienie o zmianie miejsca pobytu wnioskodawcy i osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, złożone w jednym z toczących się równocześnie przed Szefem Urzędu postępowań uznaje się za złożone we wszystkich tych postępowaniach.

Art. 54a. Załatwienie sprawy dotyczącej pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej następuje w terminie 6 miesięcy.

Art. 54b. Szef Urzędu wszczyna postępowanie w sprawie pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej z urzędu lub na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Ministra Sprawiedliwości.

Art. 54c. W przypadku gdy inne państwo obszaru Schengen zasięga opinii, o której mowa w art. 25 ust. 2 Konwencji Wykonawczej Schengen, Szef Urzędu ustala, czy zachodzą przesłanki do pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i informuje o tym, za pośrednictwem Komendanta Głównego Policji, właściwy organ tego państwa.

Art. 54d. 1. Organ prowadzący postępowanie w sprawie pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej przesłuchuje go w celu wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności umożliwia

mu przedstawienie powodów, dla których nie powinien być pozbawiony statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub umożliwić mu złożenie wyjaśnień na piśmie.

2. Do przesłuchania cudzoziemca w postępowaniu w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej stosuje się art. 44 ust. 3–6.

Art. 54e. 1. W decyzji o pozbawieniu cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej zamieszcza się pouczenie o prawie do nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Organ, który wydał decyzję, o której mowa w ust. 1, dokonuje pisemnego tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia.

Art. 54f. 1. W postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej oraz w postępowaniu w sprawie pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej zapewnia się:

- 1) swobodę kontaktowania się cudzoziemca z przedstawicielem Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców oraz z organizacjami międzynarodowymi lub pozarządowymi zajmującymi się udzielaniem pomocy cudzoziemcom, w tym pomocy prawnej;
- 2) przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców dostęp do cudzoziemca, którego postępowanie dotyczy;
- 3) możliwość przedstawiania przez przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców swojej opinii w zakresie zadań wykonywanych na podstawie art. 35 Konwencji Genewskiej.

2. Organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej udziela przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, na jego wniosek i za pisemną zgodą cudzoziemca, którego postępowanie dotyczy, informacji o przebiegu postępowania oraz umożliwia mu przeglądanie akt sprawy i sporządzanie z nich notatek i odpisów, z wyłączeniem akt, o których mowa w art. 74 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

3. W przypadku gdy sprawa udzielenia ochrony międzynarodowej, pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej dotyczy małoletniego bez opieki, wykonywanie uprawnień przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, o których mowa w ust. 2, nie wymaga zgody kuratora wyznaczonego do reprezentowania małoletniego w postępowaniu.

4. Przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców nie przysługuje zażalenie, o którym mowa w art. 74 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, ani skarga do sądu administracyjnego.

5. Opinie, dokumenty i materiały sporządzone przez przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców dołącza się do akt sprawy.

6. Informacje i dane osobowe uzyskane przez przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej oraz w postępowaniu w sprawie pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów, o których mowa w art. 35 Konwencji Genewskiej.

7. Przepisy ust. 1–6 stosuje się do organizacji działającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w imieniu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców na podstawie umowy z Rzeczpospolitą Polską.

Rozdział 3

Tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca

Art. 55. 1. Wnioskodawcy i małżonkowi, w imieniu którego wnioskodawca występuje, wydaje się, niezwłocznie po przyjęciu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie później jednak niż w terminie 3 dni, tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca, zwane dalej „zaświadczeniem tożsamości”.

2. Zaświadczenie tożsamości wydaje się także cudzoziemcowi przekazanemu przez inne państwo członkowskie na podstawie rozporządzenia 604/2013, który przed opuszczeniem terytorium Rzeczypospolitej Polskiej złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie po złożeniu przez niego oświadczenia o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

3. W przypadku gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, o którym mowa w ust. 2, dotyczył także przekazywanego przez inne państwo członkowskie małżonka wnioskodawcy, zaświadczenie tożsamości wydaje się także temu małżonkowi.

4. Zaświadczenie tożsamości wydane rodzicom obejmuje ich małoletnie dzieci, w imieniu których został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

5. Na wniosek rodzica zaświadczenie tożsamości może być wydane jego małoletniemu dziecku, w imieniu którego został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i które ukończyło 5. rok życia.

Art. 55a. 1. Zaświadczenie tożsamości w okresie swojej ważności potwierdza tożsamość cudzoziemca podczas jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz uprawnia go i małoletnie dzieci objęte tym zaświadczeniem do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do zakończenia postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej decyzją ostateczną.

2. Zaświadczenie tożsamości, o którym mowa w art. 55:

- 1) ust. 1 – jest ważne przez okres 90 dni;
- 2) ust. 2 – jest ważne przez okres 10 dni.

3. Po upływie okresu ważności zaświadczenia tożsamości kolejne zaświadczenie tożsamości wydaje się na okres 6 miesięcy.

Art. 55b. 1. Zaświadczenie tożsamości wydaje w przypadku, o którym mowa w art. 55:

- 1) ust. 1 – organ Straży Granicznej, który przyjął wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) ust. 2 – komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekazania cudzoziemca.

2. Kolejne zaświadczenie tożsamości wydaje Szef Urzędu.

3. Szef Urzędu odmawia wydania kolejnego zaświadczenia tożsamości, w drodze decyzji, w przypadku gdy:

- 1) postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej dotyczące cudzoziemca zakończyło się decyzją ostateczną, chyba że wykonanie decyzji zostało wstrzymane;
- 2) została wydana decyzja o odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, o której mowa w art. 40 ust. 10.

4. Organ Straży Granicznej, który przyjął wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, informuje Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego o wydaniu zaświadczenia tożsamości wnioskodawcy i małżonkowi, w imieniu którego wnioskodawca występuje. Informacja obejmuje dane, o których mowa w art. 56.

Art. 56. 1. W zaświadczeniu tożsamości zamieszcza się nazwę organu wydającego, datę wydania i termin ważności oraz następujące dane:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) imiona rodziców;
- 3) datę urodzenia lub wiek;
- 4) miejsce i kraj urodzenia;
- 5) obywatelstwo;
- 6) imiona i nazwiska oraz daty urodzenia małoletnich dzieci, w imieniu których wnioskodawca występuje.

2. Zaświadczenie tożsamości zawiera ponadto fotografię i podpis jego posiadacza.

3. Zaświadczenie tożsamości może zawierać zakodowany zapis danych, o których mowa w ust. 1.

Art. 57. 1. Cudzoziemiec, który otrzymał zaświadczenie tożsamości, jest obowiązany wymienić je w przypadku:

- 1) zmiany danych w nim zamieszczonych;
- 2) urodzenia się dziecka;
- 3) (uchylony)
- 4) uszkodzenia w stopniu utrudniającym posługiwanie się nim;
- 5) zaistnienia innej okoliczności niż określona w pkt 4, utrudniającej ustalenie tożsamości.

2. W przypadku utraty zaświadczenia tożsamości wydaje się nowe zaświadczenie.

3. Wymiany zaświadczenia tożsamości i wydania nowego w miejsce utraconego zaświadczenia tożsamości dokonuje Szef Urzędu.

Art. 58. 1. Zaświadczenie tożsamości, o którym mowa w art. 55 ust. 1 i 2, wydaje się z urzędu.

2. Wydanie kolejnego zaświadczenia tożsamości i wymiana zaświadczenia następują na wniosek cudzoziemca, złożony na formularzu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2.

2a. Cudzoziemiec jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o wydanie kolejnego zaświadczenia tożsamości niezwłocznie po upływie okresu ważności zaświadczenia tożsamości.

3. Do wniosku dołącza się fotografie.

4. Cudzoziemiec, który utracił zaświadczenie tożsamości, jest obowiązany zawiadomić o tym Szefa Urzędu w terminie 3 dni.

5. W razie znalezienia własnego zaświadczenia tożsamości, w miejsce którego wydano już nowe zaświadczenie, należy niezwłocznie zwrócić znalezione zaświadczenie Szefowi Urzędu.

Art. 59. 1. Cudzoziemiec zwraca zaświadczenie tożsamości organowi, który je wydał, w przypadku gdy wydana wobec niego decyzja w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej stała się ostateczna.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec opuszcza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwraca zaświadczenie tożsamości komendantowi placówki Straży Granicznej przed przekroczeniem granicy.

Art. 60. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory:

- 1) tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca wydawanego przez organ Straży Granicznej oraz tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca wydawanego przez Szefa Urzędu, uwzględniając dane, które powinny być w nich zawarte, określone w art. 56 ust. 1;
- 2) formularza wniosku o wydanie lub wymianę tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, uwzględniając dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemca oraz towarzyszących cudzoziemcowi małoletnich dzieci, w zakresie niezbędnym do wydania lub wymiany tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, a także liczbę i wymogi dotyczące fotografii dołączanych do wniosku.

2. W przypadku zmiany wzorów tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, można określić termin ważności dotychczasowych zaświadczeń tożsamości cudzoziemca wydanych na blankietach dotychczasowego wzoru oraz termin, do którego mogą być stosowane blankiety dotychczasowego wzoru.

Rozdział 4

Postępowanie z udziałem małoletnich bez opieki i innych osób o szczególnych potrzebach

Art. 61. 1. W przypadku gdy małoletni bez opieki zadeklarował organowi Straży Granicznej zamiar złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ, który przyjął deklarację:

- 1) sporządza protokół z tej czynności;
- 2) rejestruje deklarację zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1;
- 3)⁵⁾ występuje niezwłocznie do sądu opiekuńczego właściwego ze względu na miejsce pobytu małoletniego bez opieki z wnioskiem o:
 - a) ustanowienie kuratora do reprezentowania go w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazania do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia 604/2013, udzielenia pomocy socjalnej oraz udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju pochodzenia,
 - b) umieszczenie go w pieczy zastępczej.

1a.⁶⁾ Jeżeli małoletniemu bez opieki towarzyszy dorosły krewny w linii prostej drugiego stopnia lub w linii bocznej drugiego lub trzeciego stopnia, organ Straży Granicznej we wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, może wskazać powierzenie pełnienia funkcji rodziny zastępczej temu krewnemu, jeżeli wyrazi on na to zgodę.

1b.⁶⁾ Wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, organ Straży Granicznej może wystąpić z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia, o którym mowa w art. 755 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, z późn. zm.⁷⁾), w postaci roztoczenia pieczy nad małoletnim bez opieki przez krewnego, o którym mowa w ust. 1a, na czas prowadzenia postępowania o umieszczenie małoletniego bez opieki w pieczy zastępczej.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁶⁾ Dodany przez art. 2 pkt 2 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2491 oraz z 2018 r. poz. 5, 138, 398, 416, 650, 730, 756, 770 i 771.

2.⁸⁾ Sąd ustanawia kuratora niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a.

3. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony w imieniu małoletniego bez opieki przez kuratora przyjmuje i rejestruje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni roboczych od dnia ustanowienia przez sąd kuratora, organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego bez opieki.

4. Przepisy ust. 1 pkt 3 i ust. 2 stosuje się także w przypadku:

- 1) złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w imieniu małoletniego bez opieki przez przedstawiciela organizacji międzynarodowej lub pozarządowej zajmującej się udzielaniem cudzoziemcom pomocy, w tym pomocy prawnej;
- 2)⁹⁾ przekazania przez inne państwo członkowskie na podstawie rozporządzenia 604/2013 małoletniego bez opieki, dla którego kurator nie był wcześniej ustanowiony, lub który nie był wcześniej umieszczony w pieczy zastępczej.

5. Z wnioskiem o ustanowienie kuratora do reprezentowania małoletniego bez opieki występuje w przypadku, o którym mowa w ust. 4:

- 1) pkt 1 – organ Straży Granicznej, który przyjął wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) pkt 2 – komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekazania małoletniego bez opieki przez inne państwo członkowskie na podstawie rozporządzenia 604/2013.

6. (uchylony)¹⁰⁾

7.¹¹⁾ Sąd rozpatruje wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 10 dni od dnia jego złożenia.

8.¹¹⁾ W przypadku gdy w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wyjdzie na jaw, że wnioskodawcą jest małoletni bez opieki, z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, występuje Szef Urzędu.

9. Szef Urzędu niezwłocznie po otrzymaniu wniosku o udzielenie małoletniemu bez opieki ochrony międzynarodowej podejmuje działania mające na celu odnalezienie jego krewnych, a w szczególności:

- 1) informuje małoletniego bez opieki o możliwości poszukiwania jego krewnych za pośrednictwem międzynarodowych organizacji pozarządowych;
- 2) udziela małoletniemu bez opieki pomocy w:
 - a) nawiązaniu kontaktu z międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi,
 - b) zainicjowaniu poszukiwań jego krewnych.

Art. 62. 1. Organ Straży Granicznej, który przyjął deklarację małoletniego bez opieki o zamiarze złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej lub wniosek małoletniego bez opieki o udzielenie ochrony międzynarodowej albo któremu inne państwo członkowskie przekazało małoletniego bez opieki na podstawie rozporządzenia 604/2013, doprowadza małoletniego bez opieki do rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego.

2. Małoletni bez opieki przebywa w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego do czasu wydania orzeczenia przez sąd opiekuńczy.

Art. 63. Koszty pobytu małoletniego bez opieki w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego oraz koszty opieki medycznej, od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej do zakończenia postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej decyzją ostateczną, są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

Art. 63a. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez małoletniego bez opieki rozpatruje się w trybie przyspieszonym tylko w przypadku, o którym mowa w art. 39 ust. 1 pkt 5.

⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 2 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 lit. d ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

¹⁰⁾ Przez art. 2 pkt 2 lit. e ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

¹¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 2 lit. f ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 64. 1. Szef Urzędu zawiadamia kuratora małoletniego bez opieki o terminie i miejscu przesłuchania.

2. Zawiadomienie powinno być doręczone kuratorowi w terminie umożliwiającym mu poinformowanie małoletniego bez opieki o znaczeniu i możliwych skutkach przesłuchania oraz o sposobie przygotowania się do przesłuchania, nie później niż 7 dni przed terminem przesłuchania.

Art. 65. 1. Szef Urzędu przed przesłuchaniem poucza małoletniego bez opieki o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na wynik postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, oraz o możliwości zgłoszenia żądania, aby przesłuchanie odbyło się w obecności wskazanej przez małoletniego osoby dorosłej.

2. Przesłuchanie odbywa się w języku zrozumiałym dla małoletniego bez opieki, w sposób dostosowany do jego wieku, stopnia dojrzałości i rozwoju umysłowego, z uwzględnieniem okoliczności, że może mieć on ograniczoną wiedzę o faktycznej sytuacji w kraju pochodzenia.

3. Małoletniego bez opieki przesłuchuje się w obecności:

- 1) kuratora;
- 2) wskazanej przez niego osoby dorosłej, jeżeli nie utrudni to postępowania;
- 3) psychologa lub pedagoga, który sporządza opinię o stanie psychofizycznym małoletniego.

4. Podczas przesłuchania kurator może zadawać pytania lub zgłaszać uwagi.

5. Organ prowadzący postępowanie informuje kuratora o możliwości utrwalenia przebiegu przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk.

Art. 66. Czynności w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej z udziałem małoletniego bez opieki może dokonywać osoba, która spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunku prawo i posiada 2-letni staż pracy w instytucjach, których zakres działania obejmuje opiekę nad dziećmi;
- 2) ukończyła studia wyższe magisterskie lub wyższe zawodowe i posiada 2-letni staż pracy w administracji publicznej oraz odbyła przeszkolenie w zakresie prowadzenia postępowań w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej z udziałem małoletnich;
- 3) ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia lub socjologia oraz posiada 2-letni staż pracy w administracji publicznej.

Art. 67. 1. Małoletniego bez opieki, któremu odmówiono nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej, pozostawia się w pieczy zastępczej do czasu przekazania go organom lub organizacjom kraju pochodzenia, do których zadań statutowych należą sprawy małoletnich.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, koszty pozostawiania małoletniego bez opieki w pieczy zastępczej i koszty opieki medycznej są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. Koszty opieki medycznej, o której mowa w ust. 2 nie obejmują kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151).

Art. 68. 1. Jeżeli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej dotyczy osoby, która może wymagać szczególnego traktowania, w szczególności będącej:

- 1) osobą małoletnią,
- 2) osobą niepełnosprawną,
- 3) osobą w podeszłym wieku,
- 4) kobietą ciężarną,
- 5) osobą samotnie wychowującą dziecko,
- 6) ofiarą handlu ludźmi,
- 7) osobą obłożnie chorą,
- 8) osobą z zaburzeniami psychicznymi,
- 9) osobą poddaną torturom,
- 10) ofiarą przemocy psychicznej, fizycznej, w tym seksualnej, a także ze względu na płeć, orientację seksualną i tożsamość płciową

– Szef Urzędu ocenia, czy ta osoba wymaga szczególnego traktowania w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej lub w zakresie pomocy socjalnej.

2. Wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, uznaje się za osoby wymagające szczególnego traktowania w zakresie pomocy socjalnej, w przypadku gdy może zachodzić potrzeba:

- 1) zakwaterowania ich w ośrodku:
 - a) przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - b) zapewniającym pokój jednoosobowy,
 - c) przeznaczonym wyłącznie dla kobiet lub kobiet z dziećmi;
- 2) umieszczenia ich w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub hospicjum;
- 3) umieszczenia ich w pieczy zastępczej odpowiadającej sytuacji psychofizycznej tych osób;
- 4) dostosowania diety do stanu ich zdrowia.

3. Szef Urzędu w celu dokonania oceny, czy osoba, o której mowa w ust. 1, wymaga szczególnego traktowania, może zlecić przeprowadzenie badań lekarskich lub psychologicznych, których koszt pokrywa się z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

4. W przypadku gdy Szef Urzędu nie zleca przeprowadzenia badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w ust. 3, informuje osobę, która może wymagać szczególnego traktowania, że może ona z własnej inicjatywy i na własny koszt poddać się takim badaniom.

5. Osobę, która nie wyraziła zgody na przeprowadzenie badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w ust. 3, uważa się za osobę, która nie wymaga szczególnego traktowania.

6. Szef Urzędu dokonuje oceny, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz w każdym czasie do zakończenia postępowania, w przypadku gdy wyjdą na jaw nowe okoliczności dotyczące wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje.

Art. 69. 1. W przypadku cudzoziemca, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, czynności w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wykonuje się:

- 1) w warunkach zapewniających cudzoziemcowi swobodę wypowiedzi, w sposób dostosowany do jego stanu psychofizycznego;
- 2) w terminie dostosowanym do jego stanu psychicznego i fizycznego, wyznaczonym przy uwzględnieniu terminów korzystania przez cudzoziemca ze świadczeń zdrowotnych;
- 3) w miejscu pobytu cudzoziemca, w przypadku gdy jest to uzasadnione stanem jego zdrowia;
- 4) w razie potrzeby z udziałem psychologa, lekarza lub tłumacza.

2. Na wniosek cudzoziemca, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, w przypadkach uzasadnionych jego potrzebami czynności w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej:

- 1) wykonuje osoba tej samej płci;
- 2) wykonuje się z udziałem psychologa, lekarza lub tłumacza płci wskazanej przez cudzoziemca.

Art. 69a. Przy udzielaniu pomocy socjalnej cudzoziemcowi, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, uwzględnia się potrzeby takiej osoby w zakresie zakwaterowania i wyżywienia.

Art. 69b. Przy udzielaniu małoletniemu pomocy socjalnej uwzględnia się konieczność zabezpieczenia jego interesów, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) możliwość połączenia rodziny;
- 2) dobro małoletniego i jego rozwój społeczny;
- 3) względy bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności w przypadku gdy istnieje ryzyko, że małoletni jest ofiarą handlu ludźmi;
- 4) opinię małoletniego odpowiednio do jego wieku i dojrzałości.

Rozdział 4a

Nieodpłatna informacja prawna i nieodpłatna pomoc prawna

Art. 69c. 1. Wnioskodawcy i cudzoziemcowi, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, przysługuje nieodpłatna informacja prawna w postępowaniu w pierwszej instancji.

2. Nieodpłatna informacja prawna polega na poinformowaniu wnioskodawcy lub cudzoziemca, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, o obowiązujących przepisach prawnych z zakresu udzielania ochrony międzynarodowej, pozbawiania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i przepisach regulujących postępowanie przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach z tego zakresu, przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji tych osób.

3. Nieodpłatnej informacji prawnej udzielają pracownicy urzędu obsługującego Szefa Urzędu i funkcjonariusze, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Art. 69d. 1. Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje wnioskodawcy i cudzoziemcowi, wobec którego została wydana decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, zwanemu dalej „cudzoziemcem uprawnionym”, który działa bez adwokata lub radcy prawnego.

2. Nieodpłatna pomoc prawna nie przysługuje cudzoziemcowi, wobec którego została wydana decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy uzyskuje dochód większy niż 100% kryteriów dochodowych określonych w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985 oraz z 2018 r. poz. 650 i 700).

3. Adwokat albo radca prawny, którzy udzielają nieodpłatnej pomocy prawnej, albo organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego, uprawniona do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej informują cudzoziemca, wobec którego została wydana decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, przed złożeniem przez niego oświadczenia, o wysokości dochodu, powyżej którego nie przysługuje nieodpłatna pomoc prawna.

4. Cudzoziemiec uprawniony przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie zawierające deklarację, że w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej albo pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej nie ustanowił adwokata ani radcy prawnego.

5. Cudzoziemiec, wobec którego została wydana decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie, że nie uzyskuje dochodu, o którym mowa w ust. 2.

6. W przypadku gdy nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osoba, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, cudzoziemiec uprawniony przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej pisemne oświadczenie, że jest świadomy uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej od osoby niebędącej adwokatem ani radcą prawnym.

7. Oświadczenia, o których mowa w ust. 4 i 5, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

8. Wzór oświadczenia, o którym mowa w:

- 1) ust. 4 – jest określony w załączniku nr 1 do ustawy;
- 2) ust. 5 – jest określony w załączniku nr 2 do ustawy;
- 3) ust. 6 – jest określony w załączniku nr 3 do ustawy.

9. Oświadczenia, o których mowa w ust. 4 i 5, składa się adwokatowi albo radcy prawnemu udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej, albo organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przed przystąpieniem do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przez zatrudnioną w tej organizacji osobę, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2.

10. Oświadczenia, o których mowa w ust. 4–6, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp osób trzecich.

Art. 69e. Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) sporządzenie odwołania od decyzji o:
 - a) odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej,
 - b) umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej,

- c) przekazaniu wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i umorzeniu postępowania,
 - d) uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny,
 - e) odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze dalszego ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej,
 - f) pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- 2) zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym w sprawie:
- a) udzielenia ochrony międzynarodowej,
 - b) przekazania wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej,
 - c) pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Art. 69f. 1. Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście:

- 1) adwokat, radca prawny albo
- 2) osoba niebędąca adwokatem ani radcą prawnym, zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, spełniająca łącznie następujące warunki:
 - a) posiada dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 191a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 i 2201 oraz z 2018 r. poz. 138, 398, 650 i 730) albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji,
 - b) co najmniej przez okres 3 lat wykonywała czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2368 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 723), kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138 i 723), w podmiotach świadczących pomoc prawną w państwach członkowskich, państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego,
 - c) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
 - d) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

2. Adwokat albo radca prawny może odmówić z ważnych powodów udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, informując cudzoziemca uprawnionego o innych adwokatach, radcach prawnych lub osobach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze województwa.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 2, może odmówić z ważnych powodów udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego uprawniona do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, zatrudniająca tą osobę, informuje cudzoziemca uprawnionego o adwokatach, radcach prawnych lub osobach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze województwa.

4. Adwokat albo radca prawny są obowiązani zapewnić zastępstwo, w przypadku gdy osobiście nie będą w stanie udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej.

5. W przypadku gdy zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie będzie w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej, organizacja ta jest obowiązana zapewnić zastępstwo innej osoby spełniającej warunki określone w ust. 1.

Art. 69g. Cudzoziemiec uprawniony może korzystać w postępowaniu odwoławczym z nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej tylko przez jednego adwokata, radcę prawnego albo jedną osobę, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2.

Art. 69h. 1. Cudzoziemiec uprawniony okazuje adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, przed udzieleniem nieodpłatnej pomocy prawnej dokument potwierdzający tożsamość i oryginał decyzji, o której mowa w art. 69e pkt 1.

2. Do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej konieczne jest udzielenie przez cudzoziemca uprawnionego adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, pełnomocnictwa na piśmie.

3. Pełnomocnictwo, o którym mowa w ust. 2, obejmuje z samego prawa umocowanie do udzielenia dalszego pełnomocnictwa adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2.

4. Adwokat, radca prawny albo osoba, o której mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, zamieszczają niezwłocznie na oryginale decyzji, o której mowa w art. 69e pkt 1, klauzulę o podjęciu się w określonej dacie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej cudzoziemcowi wskazanemu jako adresat decyzji.

Art. 69i. 1. Szef Urzędu zawiera z okręgowymi radami adwokackimi i radami okręgowych izb radców prawnych porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, określające w szczególności:

- 1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze ich działania, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia cudzoziemcom uprawnionym możliwie szerokiego dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) zobowiązanie okręgowych rad adwokackich i rad okręgowych izb radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów i radców prawnych deklarujących gotowość udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Okręgowe rady adwokackie i rady okręgowych izb radców prawnych wskazują Szefowi Urzędu corocznie, do dnia 30 listopada, adwokatów i radców prawnych deklarujących gotowość udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Art. 69j. 1. Adwokat i radca prawny dokumentują na karcie nieodpłatnej pomocy prawnej każdy przypadek udzielenia cudzoziemcowi uprawnionemu nieodpłatnej pomocy prawnej przez podanie informacji dotyczących:

- 1) daty wydania i numeru decyzji, o której mowa w art. 69e pkt 1;
- 2) okresu, w którym nieodpłatna pomoc prawna była udzielana;
- 3) korzystania z usług tłumacza.

2. Po zakończeniu udzielania cudzoziemcowi uprawnionemu nieodpłatnej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym dokumentację określoną w ust. 1 i oświadczenia, o których mowa w art. 69d ust. 4–6, przekazuje się niezwłocznie Szefowi Urzędu. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej Szef Urzędu przechowuje oświadczenia, o których mowa w art. 69d ust. 4–6, przez okres 3 lat od dnia ich sporządzenia.

3. Szef Urzędu jest administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniach, o których mowa w art. 69d ust. 4–6.

Art. 69k. 1. Szef Urzędu prowadzi listę organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego, uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Na listę, o której mowa w ust. 1, wpisuje się organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań związanych z udzielaniem porad prawnych cudzoziemcom;
- 3) zatrudnia radcę prawnego lub osobę niebędącą adwokatem ani radcą prawnym, która łącznie spełnia warunki, o których mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, lub zawarła z adwokatem lub radcą prawnym umowę o świadczenie pomocy prawnej albo umowę przedwstępną w tym zakresie mającą zapewnić współpracę przez okres 3 lat.

3. Wpisu na listę, o której mowa w ust. 1, dokonuje na okres 3 lat Szef Urzędu na wniosek organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

4. Odmowa wpisu na listę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, która nie spełnia warunków określonych w ust. 2, następuje w drodze decyzji.

5. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego dołącza do wniosku:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w ust. 2;
- 2) listę zatrudnionych radców prawnych lub osób, o których mowa w art. 69f ust. 1 pkt 2, lub adwokatów i radców prawnych, z którymi zawarła umowy o świadczenie pomocy prawnej albo umowy przedwstępne w tym zakresie.

6. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego corocznie, do dnia 30 listopada, przekazuje Szefowi Urzędu aktualną listę osób, o której mowa w ust. 5 pkt 2.

7. Szef Urzędu wydaje decyzję o wykreśleniu organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego z listy, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy organizacja ta:

- 1) zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na skutek zmian w statucie lub innym akcie wewnętrznym określającym zakres prowadzonej działalności;
- 2) przestała spełniać warunek, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

8. Wykreślenie organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, następuje z dniem, w którym decyzja, o której mowa w ust. 7, stała się ostateczna.

9. Do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przez organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego, uprawnioną do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej stosuje się art. 69j.

Art. 69l. 1. Adwokatowi, radcy prawnemu albo organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej za udzielenie cudzoziemcowi uprawnionemu pomocy prawnej przysługuje:

- 1) wynagrodzenie w wysokości 150% stawki minimalnej w postępowaniu przed sądami administracyjnymi w pierwszej instancji w sprawie, której przedmiotem nie jest należność pieniężna ani orzeczenie Urzędu Patentowego, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze;
- 2) zwrot niezbędnych i udokumentowanych kosztów przejazdów do ośrodka, strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz do siedziby Rady do Spraw Uchodźców, na zasadach stosowanych przy podróżach służbowych pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy;
- 3) zwrot niezbędnych i udokumentowanych kosztów związanych z korzystaniem z usług tłumacza.

2. Wypłaty wynagrodzenia i zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, dokonuje Szef Urzędu.

Art. 69m. Informacje o radcach prawnych, adwokatach i organizacjach pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego wpisanych na listę, o której mowa w art. 69k ust. 1, są umieszczane na stronie internetowej urzędu obsługującego Szefa Urzędu.

Rozdział 5

Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej

Art. 70. 1. Wnioskodawcy oraz osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, zapewnia się pomoc socjalną i opiekę medyczną oraz można zapewnić:

- 1) pomoc w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego mają prawo wjazdu, zwaną dalej „pomocą w dobrowolnym powrocie”;
- 2) pomoc w przypadku przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do cudzoziemca, który:

- 1) korzysta z ochrony uzupełniającej,
- 2) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany

– po upływie okresów, o których mowa w art. 74 ust. 1;

- 3) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- 4) przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 5) przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 6) jest tymczasowo aresztowany lub odbywa karę pozbawienia wolności.

3. Wniosek cudzoziemca, o którym mowa w ust. 2, o udzielenie pomocy socjalnej, medycznej lub w dobrowolnym powrocie pozostawia się bez rozpoznania.

4. (uchylony)

5. (uchylony)

Art. 71. 1. Pomoc socjalna obejmuje:

- 1) pomoc udzielaną w ośrodku, w tym:
 - a) zakwaterowanie,
 - b) całodzienne wyżywienie zbiorowe lub ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie,

- c) kieszonkowe na drobne wydatki osobiste,
 - d) stałą pomoc pieniężną na zakup środków czystości i higieny osobistej albo środki czystości i higieny osobistej,
 - e) jednorazową pomoc pieniężną lub bony towarowe na zakup odzieży i obuwia,
 - f) naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka,
 - g) pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych lub szkołach ponadpodstawowych,
 - h) pokrycie, w miarę możliwości, kosztów zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych dzieci,
 - i) finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego:
 - w celu wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej,
 - w celu leczenia lub poddania się szczepieniom ochronnym,
 - w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach albo
- 2) pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem kosztów opieki medycznej, zwaną dalej „świadczeniem pieniężnym”.

2. Całodzienne wyżywienie zbiorowe, z którego korzysta małoletnie dziecko cudzoziemca, powinno być dostosowane do jego wieku.

3. Ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b:

- 1) przysługuje w zamian za wyżywienie dziecka do ukończenia przez nie 6 lat lub ucznia szkoły podstawowej lub szkoły ponadpodstawowej;
- 2) może być przyznany, jeżeli wymagają tego względy organizacyjne.

4. Cudzoziemcom otrzymującym pomoc socjalną w postaci świadczenia pieniężnego przysługuje:

- 1) pomoc w formie nauki języka polskiego i podstawowych materiałów niezbędnych do nauki tego języka;
- 2) pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych lub szkołach ponadpodstawowych;
- 3) pokrycie, w miarę możliwości, kosztów zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych dzieci;
- 4) finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego:
 - a) w celu wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej,
 - b) w celu leczenia lub poddania się szczepieniom ochronnym,
 - c) w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Art. 72. 1. Świadczenie pieniężne może przysługiwać, w przypadku gdy wymagają tego względy organizacyjne albo jest to niezbędne do:

- 1) zapewnienia bezpieczeństwa cudzoziemcowi, z uwzględnieniem szczególnej sytuacji samotnych kobiet;
- 2) ochrony porządku publicznego;
- 3) ochrony i utrzymania więzi rodzinnych;
- 4) przygotowania cudzoziemca do prowadzenia samodzielnego życia poza ośrodkiem, po otrzymaniu decyzji o nadaniu statusu uchodźcy albo decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, w której udzielono ochrony uzupełniającej.

2. Świadczenie pieniężne nie przysługuje za okres, kiedy cudzoziemiec przebywał poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Decyzję w sprawie udzielania świadczenia pieniężnego wydaje, na wniosek cudzoziemca lub z urzędu, Szef Urzędu.

4. Szef Urzędu stwierdza wygaśnięcie decyzji w sprawie udzielania świadczenia pieniężnego, w przypadku gdy:

- 1) ustały okoliczności, które uzasadniały jej udzielanie;
- 2) istnieją okoliczności, o których mowa w art. 70 ust. 2 pkt 3–6;
- 3) cudzoziemiec mimo otrzymywania świadczenia pieniężnego nadal przebywa w ośrodku.

5. Szef Urzędu orzeka w decyzji stwierdzającej wygaśnięcie decyzji o udzielaniu świadczenia pieniężnego o przywróceniu pomocy udzielanej w ośrodku, gdy cudzoziemiec jest uprawniony do otrzymywania pomocy socjalnej.

6. Decyzji stwierdzającej wygaśnięcie decyzji o udzielaniu świadczenia pieniężnego nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 73. 1. Opieka medyczna obejmuje świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938, z późn. zm.¹²⁾), z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej.

2. Opieka medyczna jest wykonywana na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych między Szefem Urzędu a świadczeniodawcami w rozumieniu przepisów ustawy, o której mowa w ust. 1.

Art. 74. 1. Pomoc socjalną i opiekę medyczną zapewnia się w okresie:

- 1) postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, poczynwszy od dnia zgłoszenia się cudzoziemca w ośrodku, z tym że w sytuacjach szczególnych, związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia cudzoziemca, opieka medyczna przysługuje od dnia złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) 2 miesięcy od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej albo przez okres 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania, w przypadku gdy postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej zostało umorzone.

2. Pomocy socjalnej i opieki medycznej nie udziela się po upływie:

- 1) 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania, w przypadku gdy postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej zostało umorzone;
- 2) terminu wykonania obowiązku opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po wydaniu decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 3) 2 miesięcy od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w pozostałych przypadkach.

3. Okres udzielania pomocy socjalnej i opieki medycznej ulega przedłużeniu do dnia, w którym cudzoziemiec powinien opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy cudzoziemiec:

- 1) złożył wniosek w sprawie przyznania pomocy w dobrowolnym powrocie;
- 2) powiadomił na piśmie Szefa Urzędu o zamiarze dobrowolnego powrotu po wydaniu wobec niego decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 3) podlega przeniesieniu do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.

4. W przypadku gdy w stosunku do małżonków lub ich małoletnich dzieci, przebywających w ośrodku toczą się odrębne postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, okresy pomocy udzielanej małżonkom i ich małoletnim dzieciom kończą się jednocześnie z upływem tego okresu udzielania pomocy, który jest dłuższy.

Art. 75. 1. Pomoc w dobrowolnym powrocie można zapewnić cudzoziemcowi, wobec którego została wydana decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 1.

1a. Pomoc w dobrowolnym powrocie można cudzoziemcowi zapewnić kolejny raz nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia, w którym opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z wykorzystaniem tej pomocy.

2. Pomoc w dobrowolnym powrocie obejmuje pokrycie:

- 1) kosztów podróży cudzoziemca;
- 2) opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń;
- 3) kosztów wyżywienia w podróży;
- 4) kosztów opieki medycznej w podróży;
- 5) kosztów organizacji dobrowolnego powrotu przez podmiot, do którego statutowych obowiązków należy organizacja dobrowolnych powrotów.

3. Decyzję w sprawie przyznania pomocy w dobrowolnym powrocie wydaje, na wniosek cudzoziemca, Szef Urzędu.

¹²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2110, 2217 i 2361 oraz z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 697, 730 i 771.

3a. Cudzoziemiec może złożyć wniosek, o którym mowa w ust. 3, począwszy od dnia, w którym oświadczył, że wycofuje wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jednak nie później niż przed upływem 30 dni od dnia, w którym decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej stała się ostateczna. Jeżeli termin do złożenia wniosku nie zostanie zachowany, Szef Urzędu pozostawia wniosek bez rozpoznania.

4. Dobrowolny powrót cudzoziemca odbywa się w sposób zorganizowany przez Szefa Urzędu.

Art. 75a. 1. Pomoc związaną z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 można zapewnić cudzoziemcowi, który otrzymał decyzję o przekazaniu do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 i umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej i który nie podlega przekazaniu w trybie określonym w art. 37 ust. 4.

2. Do pomocy, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 75 ust. 2–4.

3. Szef Urzędu zawiadamia niezwłocznie komendanta oddziału Straży Granicznej właściwego ze względu na miejsce pobytu wnioskodawcy o niezłożeniu przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie mu pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 w terminie określonym w art. 75 ust. 3a lub o nieskorzystaniu przez wnioskodawcę z przyznanej mu pomocy związanej z tym przeniesieniem.

Art. 76. 1. Cudzoziemca pozbawia się pomocy socjalnej, w przypadku gdy:

- 1) rażąco narusza regulamin pobytu w ośrodku lub
- 2) zachowuje się agresywnie wobec innych cudzoziemców przebywających w ośrodku lub personelu ośrodka.

2. Decyzję w sprawie pozbawienia pomocy socjalnej wydaje Szef Urzędu i nadaje jej rygor natychmiastowej wykonalności.

3. (uchylony)

Art. 77. W przypadku gdy cudzoziemiec korzystający z pomocy socjalnej w ośrodku przebywa poza tym ośrodkiem przez okres dłuższy niż 2 dni, udzielanie tej pomocy wstrzymuje się z mocy prawa do czasu jego powrotu.

Art. 78. 1. Udzielanie pomocy socjalnej, której cudzoziemiec został pozbawiony na podstawie decyzji, o której mowa w art. 76 ust. 2, może być jednorazowo przywrócone na dotychczasowych zasadach.

2. Po dwukrotnym pozbawieniu cudzoziemca pomocy socjalnej na podstawie decyzji, o której mowa w art. 76 ust. 2, ponowne udzielenie tej pomocy może nastąpić wyłącznie w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości połowy świadczenia pieniężnego udzielanego w przypadkach, o których mowa w art. 72.

3. Szef Urzędu wydaje decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, na wniosek cudzoziemca.

Art. 78a. Do doręczeń w sprawach określonych w niniejszym rozdziale stosuje się art. 54.

Art. 79. 1. Szef Urzędu zapewnia i organizuje prowadzenie ośrodków.

2. Szef Urzędu może zlecić prowadzenie ośrodków organizacjom społecznym, stowarzyszeniom lub innym osobom prawnym albo osobom fizycznym.

Art. 80. 1. Cudzoziemca, o którym mowa w art. 70 ust. 1, przyjmuje się do ośrodka na podstawie zaświadczenia tożsamości, po wpisaniu jego danych osobowych do ewidencji mieszkańców ośrodka.

2. Do ewidencji mieszkańców ośrodka wpisuje się dane osobowe cudzoziemca zawarte w zaświadczeniu tożsamości oraz jego pleć.

Art. 80a. Cudzoziemca przyjmowanego do ośrodka informuje się w zrozumiałym dla niego języku o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach oraz umożliwia mu zapoznanie się z przepisami regulującymi udzielanie pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej i regulaminem pobytu w ośrodku.

Art. 81. 1. Cudzoziemiec, który podczas przyjmowania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie podlegał badaniom lekarskim lub zabiegom sanitarnym ciała i odzieży, jest obowiązany poddać się im przed przyjęciem do ośrodka.

2. Szef Urzędu zapewnia przeprowadzenie badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży, o których mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy cudzoziemiec nie wyraża zgody na badania lekarskie lub niezbędne zabiegi sanitarne ciała i odzieży, Szef Urzędu zawiadamia o tym państwowego inspektora sanitarnego albo państwowego inspektora sanitarnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, właściwego ze względu na miejsce położenia ośrodka i wydaje decyzję w sprawie udzielenia pomocy socjalnej w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości połowy świadczenia pieniężnego udzielanego w przypadkach, o których mowa w art. 72.

4. Szef Urzędu stwierdza wygaśnięcie decyzji, o której mowa w ust. 3, w przypadku gdy:

- 1) cudzoziemiec poddał się badaniom lekarskim i zabiegom sanitarnym ciała i odzieży;
- 2) istnieją okoliczności, o których mowa w art. 70 ust. 2 pkt 3–6.

5. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki i sposób wykonywania badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca, o których mowa w ust. 1 i w art. 30 ust. 1 pkt 7, uwzględniając w szczególności potrzebę zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Art. 82. 1. Cudzoziemiec przebywający w ośrodku jest obowiązany:

- 1) przestrzegać regulaminu pobytu w ośrodku;
- 2) stosować się do poleceń personelu ośrodka;
- 3) dbać o higienę osobistą i czystość pomieszczeń;
- 4) poddawać się badaniom lekarskim i zabiegom sanitarnym, zaleconym przez lekarza sprawującego opiekę medyczną w ośrodku;
- 5) w przypadku wystąpienia objawów choroby lub zaistnienia zdarzenia grożącego powstaniem szkody w mieniu ośrodka niezwłocznie powiadomić o tym personel ośrodka;
- 6) przenieść się do innego ośrodka, jeżeli jest to niezbędne ze względów organizacyjnych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, regulamin pobytu w ośrodku, obejmujący warunki wstępu na teren ośrodka oraz odwiedzin, sposób organizacji posiłków, przepisy porządkowe oraz sposób przyjmowania wniosków i skarg, uwzględniając w szczególności potrzeby cudzoziemców przebywających w ośrodku, a także konieczność zapewnienia bezpiecznych warunków pobytu na terenie ośrodka oraz sprawnego jego funkcjonowania.

Art. 82a. Cudzoziemiec przyjęty do ośrodka ma prawo do:

- 1) podtrzymywania zwyczajów, tradycji narodowych i kulturowych oraz wykonywania praktyk religijnych;
- 2) swobodnego poruszania się po terenie ośrodka, z wyłączeniem miejsc objętych zakazem wstępu;
- 3) dostępu do informacji o podmiotach udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 4) dostępu do informacji o organizacjach pozarządowych lub międzynarodowych, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców;
- 5) dostępu do informacji o procedurach przeciwdziałania oraz reagowania na przypadki przemocy, w tym na tle seksualnym lub ze względu na płeć;
- 6) przyjmowania odwiedzin w przeznaczonych do tego pomieszczeniach;
- 7) składania do Szefa Urzędu, w języku ojczystym, skarg i wniosków w sprawach funkcjonowania ośrodka i warunków pobytu w nim;
- 8) kontaktów ze swoim pełnomocnikiem w warunkach nienaruszających prawa do prywatności.

Art. 82b. 1. Uprawnienie cudzoziemca do pobytu na terenie ośrodka potwierdza identyfikator.

2. Identyfikator, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące dane cudzoziemca:

- 1) zdjęcie;
- 2) imię i nazwisko;
- 3) datę urodzenia;
- 4) obywatelstwo;
- 5) okres ważności identyfikatora.

3. W identyfikatorze, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się także imię, nazwisko i datę urodzenia towarzyszącego cudzoziemcowi małoletniego dziecka.

Art. 82c. 1. Szef Urzędu może zlecić organizacjom międzynarodowym, na podstawie umów międzynarodowych, organizację dobrowolnego powrotu.

2. Podmiotom innym niż wymienione w ust. 1 Szef Urzędu może zlecić, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 i 2018):

- 1) prowadzenie nauki języka polskiego;
- 2) przeniesienie cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.

Art. 83. 1. Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić ośrodek:

- 1) w następnym dniu po upływie okresu udzielania pomocy, o którym mowa w art. 74;
- 2) po doręczeniu decyzji o pozbawieniu pomocy socjalnej.

2. Do egzekucji obowiązku opuszczenia ośrodka, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1201, 1475, 1954 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 138 i 398), dotyczące obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Art. 84. 1. Osobie, która pokryła koszty pogrzebu cudzoziemca zmarłego przed zakończeniem postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, a w przypadku śmierci cudzoziemca korzystającego z pomocy socjalnej – w okresie, o którym mowa w art. 74, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości kosztów rzeczywiście poniesionych, nie większej jednak niż kwota zasiłku pogrzebowego wypłacana na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, 1386 i 2120 oraz z 2018 r. poz. 138 i 357).

2. Jeżeli pogrzeb cudzoziemca odbywa się za granicą, zasiłek pogrzebowy obejmuje wyłącznie zwrot kosztów transportu zwłok do granicy.

3. W przypadku gdy zwłoki cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1, nie zostały pochowane przez podmioty, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2017 r. poz. 912), pogrzeb cudzoziemca organizuje Szef Urzędu i pokrywa jego koszty z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb wypłaty zasiłków pogrzebowych oraz warunki pokrywania kosztów pogrzebu cudzoziemca ze środków budżetu państwa, z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) dokumentów wymaganych do wypłaty zasiłku pogrzebowego;
- 2) rodzaju kosztów pogrzebu, które mogą być pokrywane ze środków budżetu państwa;
- 3) wysokości kwot na pokrycie tych kosztów.

Art. 85. Koszty pomocy socjalnej, opieki medycznej, z wyłączeniem kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zasiłku pogrzebowego, pomocy w dobrowolnym powrocie, pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 oraz prowadzenia ośrodków są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

Art. 86. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość jednorazowej pomocy pieniężnej lub wartość bonów towarowych na zakup odzieży i obuwia, związanych z pobytem w ośrodku;
- 2) wysokość stałej pomocy pieniężnej na zakup środków higieny osobistej, kieszonkowego oraz ekwiwalentu pieniężnego w zamian za wyżywienie, związanych z pobytem w ośrodku;
- 3) wysokość świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) wysokość pomocy na pokrycie kosztów wyżywienia cudzoziemca w podróży w związku z dobrowolnym powrotem do kraju, do którego cudzoziemiec ma prawo wjazdu, lub przeniesieniem do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013;
- 5) termin i sposób wypłaty świadczeń, o których mowa w pkt 1–4;
- 6) wysokość stawki dziennej wyżywienia zbiorowego w ośrodku.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw wewnętrznych uwzględni:

- 1) minimalne koszty uzupełnienia odzieży cudzoziemca w celu jej dostosowania do pory roku;
- 2) koszty nabycia podstawowych środków higieny osobistej;

- 3) konieczność zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb cudzoziemca oraz jego rodziny;
- 4) liczbę członków rodziny cudzoziemca;
- 5) zróżnicowanie wysokości kieszonkowego ze względu na działania cudzoziemca na rzecz ośrodka i przebywających w nim osób;
- 6) konieczność zapewnienia odpowiedniego dostępu do pomocy dla cudzoziemców przy określaniu terminu i sposobu jej wypłaty.

Rozdział 5a

Przesiedlenie i relokacja

Art. 86a. Przesiedleniu mogą podlegać cudzoziemcy, którzy spełniają warunki do nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej określone w rozdziale 1.

Art. 86b. 1. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) liczbę cudzoziemców, którzy mogą być przesiedleni lub relokowani w danym roku;
- 2) państwa, z których będą oni przybywać;
- 3) wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów przesiedlenia lub relokacji, w tym kosztów związanych z czynnościami podejmowanymi przez organy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, kosztów pomocy świadczonej cudzoziemcom przesiedlonym lub relokowanym i kosztów związanych z ich integracją, a także źródła pokrycia tych kosztów.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów uwzględni aspekty humanitarne decyzji o przesiedleniu lub relokacji oraz konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb przesiedlanych lub relokowanych cudzoziemców w okresie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Art. 86c. Cudzoziemiec zakwalifikowany do przesiedlenia lub relokacji przed przyjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej do Szefa Urzędu za pośrednictwem funkcjonariusza Straży Granicznej delegowanego do wykonania zadania poza granicami państwa, który został upoważniony do przyjęcia takiego wniosku przez komendanta oddziału Straży Granicznej obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę.

Art. 86d. Funkcjonariusz Straży Granicznej, o którym mowa w art. 86c:

- 1) wykonuje czynności, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1–3 i 5–10, oraz niezwłocznie przekazuje Szefowi Urzędu wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w celu jego rozpatrzenia;
- 2) wydaje zaświadczenie tożsamości ważne przez okres 90 dni od dnia wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 86e. Przesłuchanie cudzoziemca, o którym mowa w art. 86c, w celu wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, może odbyć się w miejscu jego pobytu przed przyjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 86f. 1. Przed przystąpieniem do przesiedlenia lub relokacji cudzoziemca Szef Urzędu zwraca się do Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby także do innych organów, z wnioskiem o przekazanie informacji, czy wjazd cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jego pobyt na tym terytorium mogą stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Komendanci, o których mowa w ust. 1, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub inne organy, do których Szef Urzędu zwrócił się z wnioskiem o przekazanie informacji, o której mowa w ust. 1, przekazują ją w terminie 45 dni od dnia otrzymania wniosku.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach termin, o którym mowa w ust. 2, może być przedłużony o 14 dni, o czym organ obowiązany do przekazania informacji, o której mowa w ust. 1, zawiadamia Szefa Urzędu.

4. W przypadku gdy przynajmniej jeden z organów obowiązanych do przekazania informacji, o której mowa w ust. 1, poinformował Szefa Urzędu, że wjazd cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jego pobyt na tym terytorium mogą stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, cudzoziemiec ten nie zostaje zakwalifikowany do przesiedlenia lub relokacji.

5. Szef Urzędu zawiadamia właściwy organ państwa członkowskiego, z którego terytorium miała nastąpić relokacja, że cudzoziemiec nie został zakwalifikowany do relokacji.

6. Szef Urzędu nie występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, jeżeli cudzoziemiec nie ukończył 13. roku życia.

Art. 86fa. 1. W przypadku gdy Rzeczpospolita Polska jest odpowiedzialna za przewóz przesiedlanych lub relokowanych cudzoziemców, Komendant Główny Straży Granicznej zapewnia cudzoziemcowi podczas jego przesiedlenia lub relokacji transport do granicy.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec, który został przesiedlony lub relokowany, złoży wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ Straży Granicznej zapewnia mu transport do ośrodka recepcyjnego.

3. Transport, o którym mowa w ust. 1 i 2, wykonuje:

- 1) do granicy – Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekroczenia granicy przez cudzoziemca;
- 2) od granicy do ośrodka recepcyjnego – komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce przekroczenia granicy przez cudzoziemca.

4. Organ Straży Granicznej podczas transportu, o którym mowa w ust. 1 i 2, zapewnia cudzoziemcowi, w uzasadnionych przypadkach, wyżywienie.

Art. 86g. 1. Po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przesiedlony lub relokowany cudzoziemiec przekazuje Szefowi Urzędu swój dokument podróży oraz dokument podróży osoby, w imieniu której występuje, do depozytu, za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, w której następuje przekroczenie granicy.

2. (uchylony)

Art. 86h. (uchylony)

Art. 86i. Cudzoziemcowi, który został przesiedlony lub relokowany i złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej do Szefa Urzędu przed przyjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, opiekę medyczną, w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia, zapewnia się od dnia wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 86j. 1. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy działu II.

2. Do cudzoziemca podlegającego relokacji nie stosuje się art. 38 ust. 2 pkt 1.

Rozdział 6

Zatrzymanie cudzoziemca oraz umieszczenie go w strzeżonym ośrodku lub zastosowanie aresztu dla cudzoziemców w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej

Art. 87. 1. Wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, mogą być zatrzymani wyłącznie:

- 1) w celu ustalenia lub weryfikacji ich tożsamości;
- 2) w celu zebrania z ich udziałem informacji, na których opiera się wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a których uzyskanie bez zatrzymania byłoby niemożliwe – w przypadku istnienia znacznego prawdopodobieństwa ich ucieczki;
- 3) w celu wydania lub wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, gdy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, toczy się postępowanie w sprawie zobowiązania do powrotu albo gdy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, została wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu, a wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, mieli uprzednio możliwość złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i istnieje uzasadnione przypuszczenie, że wniosek ten został złożony jedynie w celu opóźnienia wydania albo opóźnienia lub uniemożliwienia wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;
- 4) w przypadku gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 5) zgodnie z art. 28 rozporządzenia 604/2013 – w przypadku gdy istnieje znaczne prawdopodobieństwo ucieczki wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, a natychmiastowe przekazanie ich do innego państwa członkowskiego nie jest możliwe.

2. Prawdopodobieństwo ucieczki wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, istnieje w szczególności, w przypadku gdy osoby te:

- 1) nie dysponują dokumentami poświadczającymi ich tożsamość w chwili składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej lub

- 2) przekroczyły lub usiłowały przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa, chyba że przybyły bezpośrednio z terytorium, na którym ich życiu lub wolności zagrażało niebezpieczeństwo prześladowania lub ryzyko wyrządzenia poważnej krzywdy, oraz przedstawiły wiarygodne przyczyny nielegalnego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i złożyły wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej niezwłocznie po przekroczeniu granicy, lub
- 3) wjechały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie obowiązywania wpisu do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany, lub do Systemu Informacyjnego Schengen do celów odmowy wjazdu.

Art. 88. 1. Wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, w przypadkach, o których mowa w art. 87 ust. 1, można zobowiązać do:

- 1) zgłaszania się w określonych odstępach czasu do wskazanego organu,
- 2) wpłaty zabezpieczenia pieniężnego w określonej wysokości, nie niższej niż dwukrotność minimalnego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- 3) zamieszkiwania w wyznaczonym miejscu

– do czasu, gdy decyzja w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej stanie się ostateczna.

2. Postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1, wydaje organ Straży Granicznej, który zatrzymał wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej, który wydał postanowienie, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd rozpatruje zażalenie w terminie 7 dni.

3. W postanowieniu o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1, można orzec o zastosowaniu jednego lub więcej niż jednego środka.

4. W przypadku gdy wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, nie wywiązuje się z obowiązków, o których mowa w ust. 1, można zatrzymać wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, jeżeli zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1.

Art. 88a. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 87 ust. 1, jeżeli zastosowanie środków, o których mowa w art. 88 ust. 1, nie jest możliwe, wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, umieszcza się w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców.

2. Areszt dla cudzoziemców stosuje się, w przypadku gdy wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, nie podporządkowali się zasadom pobytu obowiązującym w strzeżonym ośrodku lub istnieje ryzyko, że nie podporządkują się tym zasadom.

3. Wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, nie umieszcza się w strzeżonym ośrodku ani nie stosuje się wobec nich aresztu dla cudzoziemców, w przypadku gdy:

- 1) mogłoby to spowodować niebezpieczeństwo dla ich życia lub zdrowia;
- 2) ich stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli poddani przemocy;
- 3) są małoletnimi bez opieki lub osobami niepełnosprawnymi.

Art. 88b. 1. Sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu wnioskodawcy lub osoby, w której imieniu wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec nich aresztu dla cudzoziemców, na wniosek organu Straży Granicznej, który zatrzymał wnioskodawcę lub osobę, w której imieniu wnioskodawca występuje. Sąd wydaje postanowienie po wysłuchaniu wnioskodawcy lub osoby, w której imieniu wnioskodawca występuje.

2. Sąd, rozpatrując wniosek o umieszczeniu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku, ocenia możliwość zastosowania środków, o których mowa w art. 88 ust. 1.

3. Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 88 ust. 1. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu okręgowego w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd rozpatruje zażalenie w terminie 7 dni.

4. Sąd powiadamia wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, w języku dla nich zrozumiałym o przyczynach umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców i o przysługujących im prawach, w tym o możliwości złożenia zażalenia na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, oraz o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego.

Art. 89. 1. Sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców na okres do 60 dni.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec przebywający w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wskutek wykonania postanowienia sądu, wydanego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, sąd wydaje postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, w przypadku gdy zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, okres pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców przedłuża się do 90 dni, począwszy od dnia złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

4. W przypadku gdy przed upływem okresów, o których mowa w ust. 1 i 3, postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie zostało zakończone decyzją ostateczną i nadal zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1, sąd może przedłużyć okres pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców na czas określony, niezbędny do wydania takiej decyzji.

4a. Sąd w przypadku, o którym mowa w ust. 4, nie przedłuża pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, w przypadku gdy postępowanie istotne z punktu widzenia dalszego istnienia okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 1–3 i 5, nie zostało zakończone, a opóźnienie w tym postępowaniu nie wynika z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje.

5. Okres pobytu w strzeżonym ośrodku i areszcie dla cudzoziemców, o którym mowa w ust. 1–4, nie może przekroczyć 6 miesięcy.

6. Postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wydaje, na wniosek organu Straży Granicznej, sąd rejonowy, właściwy dla siedziby tego organu.

7. Sąd, rozpatrując wniosek o przedłużenie okresu pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku, ocenia, czy istnieje możliwość zastosowania środków, o których mowa w art. 88 ust. 1.

8. Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 88 ust. 1. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu okręgowego w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd rozpatruje zażalenie w terminie 7 dni.

Art. 89a. 1. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiedzialny za funkcjonowanie aresztu dla cudzoziemców umożliwia wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, umieszczonym w strzeżonym ośrodku lub wobec których zastosowano areszt dla cudzoziemców:

- 1) kontakt korespondencyjny lub telefoniczny z organizacjami, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców;
- 2) kontakt osobisty z przedstawicielem Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców lub przedstawicielem organizacji, do której zadań należy udzielanie pomocy cudzoziemcom, w tym pomocy prawnej oraz z podmiotem świadczącym pomoc prawną – w warunkach nienaruszających prawa do prywatności.

2. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiadający za funkcjonowanie aresztu dla cudzoziemców ogranicza możliwość osobistego kontaktu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, z przedstawicielem Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, przedstawicielem organizacji, do której zadań należy udzielanie pomocy cudzoziemcom, lub z podmiotem świadczącym pomoc prawną, gdy wymaga tego konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przestrzegania postanowień regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców. Rozstrzygnięcie kierownika strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusza odpowiadającego za funkcjonowanie aresztu jest ostateczne.

3. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiadający za funkcjonowanie aresztu dla cudzoziemców informują o zastosowaniu środka, o którym mowa w ust. 2, Szefa Urzędu oraz przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców.

Art. 89b. 1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 406 ust. 5 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, cudzoziemca umieszczonego w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców zwalnia się na podstawie decyzji Szefa Urzędu.

2. Szef Urzędu może wydać decyzję o zwolnieniu ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców, z urzędu lub na wniosek wnioskodawcy, jeżeli z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca i osoba, w której imieniu wnioskodawca występuje, z dużym prawdopodobieństwem spełniają warunki nadania statusu uchodźcy, określone w art. 13, lub udzielenia ochrony uzupełniającej, określone w art. 15, i ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz nie istnieją okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2 lub art. 20 ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 lub 3.

3. Od decyzji Szefa Urzędu o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców wnioskodawcy przysługuje odwołanie w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. Odwołanie wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę Szefa Urzędu, za pośrednictwem kierownika strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusza odpowiadającego za funkcjonowanie aresztu dla cudzoziemców.

4. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiadający za funkcjonowanie aresztu dla cudzoziemców przekazuje odwołanie w terminie 2 dni sądowi, który rozpoznaje je niezwłocznie.

5. Do postępowania w sprawie odwołania od decyzji, o której mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.¹³⁾) o postępowaniu w sprawie zażalenia na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, przy czym funkcję oskarżyciela publicznego wykonuje Szef Urzędu.

Art. 89c. Wnioskodawcy lub osobie, w której imieniu wnioskodawca występuje, zwolnionym ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców na podstawie decyzji, o której mowa w art. 89b ust. 1 i 2, albo nieumieszczonym w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców z przyczyn określonych w art. 400 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, Szef Urzędu może, w drodze decyzji, nakazać przebywanie w określonym miejscu pobytu lub określonej miejscowości, których bez jego zezwolenia nie mogą opuszczać, do dnia, w którym decyzja w postępowaniu w sprawie nadania statusu uchodźcy stanie się ostateczna, oraz zobowiązać do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu wskazanego w decyzji.

Art. 89ca. Organ Straży Granicznej przekazuje wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, w języku dla nich zrozumiałym, informację o adresie ośrodka recepcyjnego, w którym mają się stawić w terminie 2 dni od dnia zwolnienia ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, gdy postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie zostało zakończone decyzją ostateczną.

Art. 89cb.¹⁴⁾ W przypadku gdy osoba zwalniana ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, której dotyczy wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest osobą niepełnosprawną, w podeszłym wieku, samotnie wychowującą dziecko lub kobietą ciężarną, organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu tej osoby zapewnia jej transport do ośrodka recepcyjnego oraz, w uzasadnionych przypadkach, wyżywienie podczas tego transportu.

Rozdział 7

Prawa i obowiązki cudzoziemca, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej

Art. 89d. Szef Urzędu informuje niezwłocznie na piśmie cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy lub udzieleno ochrony uzupełniającej, w języku dla niego zrozumiałym, o jego prawach i obowiązkach.

Art. 89e. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej, udziela się pomocy w celu wspierania procesu jego integracji ze społeczeństwem, w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Art. 89ea. W przypadku gdy status uchodźcy nadano małoletniemu bez opieki lub udzielono mu ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu, uwzględniając zakaz określony w art. 9, podejmuje działania mające na celu odnalezienie krewnych tego małoletniego, a w szczególności:

- 1) informuje małoletniego o możliwości poszukiwania jego krewnych za pośrednictwem międzynarodowych organizacji pozarządowych;
- 2) udziela małoletniemu pomocy w nawiązaniu kontaktu z międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi;
- 3) udziela małoletniemu pomocy w zainicjowaniu poszukiwań jego krewnych.

Art. 89f. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej, przysługują uprawnienia cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, o ile przepisy ustawy lub innych ustaw nie stanowią inaczej.

Art. 89g. 1. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej, nie można wydać decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani decyzji o wydaleniu, bez pozbawienia tego statusu lub ochrony.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania w przypadku, o którym mowa w art. 32 ust. 1 lub art. 33 ust. 2 Konwencji Genewskiej.

¹³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730 i 771.

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

Art. 89h. (uchylony)

Art. 89i. 1. Cudzoziemcowi, któremu nadaje się status uchodźcy, wydaje się dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej i kartę pobytu ważną przez okres 3 lat od dnia wydania.

2. Cudzoziemcowi, któremu udziela się ochrony uzupełniającej, wydaje się kartę pobytu ważną przez okres 2 lat od dnia wydania.

2a. Po upływie terminu ważności karty pobytu wydanej w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej wydaje się kolejną kartę pobytu, ważną odpowiednio przez okres, o którym mowa w ust. 1 lub 2.

3. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej jest ważny przez okres 2 lat od dnia wydania.

4. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej oraz kartę pobytu wydaje się po pobraniu danych biometrycznych cudzoziemca.

5. W dokumentach podróży przewidzianych w Konwencji Genewskiej wydawanych cudzoziemcom, od których pobraniu odcisków linii papilarnych jest fizycznie niemożliwe, nie zamieszcza się obrazu linii papilarnych.

6. Kartę pobytu wydaje się po dostarczeniu przez cudzoziemca 3 fotografii.

Art. 89ia. W dokumencie podróży przewidzianym w Konwencji Genewskiej zamieszcza się dane i informacje, o których mowa w załączniku do Konwencji Genewskiej, oraz dane biometryczne.

Art. 89ib. 1. Cudzoziemiec odbiera dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej osobiście, co potwierdza własnoręcznym podpisem.

2. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej dla małoletniego może odebrać jeden z rodziców lub opiekunów. Małoletni, który ukończył 13 lat, lub osoba ubezwłasnowolniona, odbierają ten dokument osobiście, w obecności przynajmniej jednego z rodziców lub opiekunów.

3. Cudzoziemiec odbierający dokument przewidziany w Konwencji Genewskiej sprawdza za pomocą czytnika elektronicznego, czy dane osobowe i dane biometryczne zamieszczone w tym dokumencie są zgodne ze stanem faktycznym.

4. W przypadku siły wyższej, uniemożliwiającej cudzoziemcowi osobisty odbiór dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, odbioru tego dokumentu może dokonać pełnomocnik legitymujący się pełnomocnictwem szczególnym. Przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 89j. 1. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej podlega wymianie w przypadku:

- 1) zmiany danych w nim zamieszczonych;
- 2) uszkodzenia w stopniu utrudniającym posługiwanie się nim lub zaistnienia innej okoliczności utrudniającej ustalenie tożsamości osoby;
- 3) upływu terminu ważności.

2. (uchylony)

Art. 89k. 1. Cudzoziemiec, który utracił dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej, jest obowiązany zawiadomić o tym Szefa Urzędu w terminie 3 dni.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Szef Urzędu wydaje nowy dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej.

3. W razie znalezienia własnego dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, w miejsce którego wydano już nowy dokument, należy niezwłocznie zwrócić znaleziony dokument Szefowi Urzędu.

4. (uchylony)

Art. 89l. 1. Cudzoziemiec, który zostaje pozbawiony statusu uchodźcy, jest obowiązany niezwłocznie zwrócić Szefowi Urzędu kartę pobytu i dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja w tej sprawie stała się ostateczna.

2. Cudzoziemiec zobowiązany do powrotu jest obowiązany zwrócić kartę pobytu komendantowi placówki Straży Granicznej przy przekraczaniu granicy.

3. Cudzoziemiec, który zostaje pozbawiony ochrony uzupełniającej, jest obowiązany zwrócić Szefowi Urzędu kartę pobytu niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja w tej sprawie stała się ostateczna.

Art. 89m. Wymiana lub wydanie nowego dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej następuje na wniosek cudzoziemca, po pobraniu jego danych biometrycznych.

Art. 89n. 1. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej wydaje i wymienia Szef Urzędu.

2. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej, kartę pobytu wydaje i wymienia Szef Urzędu.

Art. 89na. 1. W przypadku gdy cudzoziemiec:

- 1) nie zwrócił dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, gdy był do tego zobowiązany, lub
- 2) zawiadomił o utracie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej

– Szef Urzędu umieszcza informacje o takim dokumencie w Systemie Informacyjnym Schengen w celu jego zajęcia.

2. Szef Urzędu niezwłocznie usuwa informacje o dokumencie podróży przewidzianym w Konwencji Genewskiej umieszczone w Systemie Informacyjnym Schengen zgodnie z ust. 1, gdy dokument ten został mu zwrócony.

Art. 89o. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, uwzględniając postanowienia załącznika do Konwencji Genewskiej oraz obowiązek zamieszczania danych biometrycznych;
- 2) wzór formularza wniosku o wymianę lub wydanie nowego dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, uwzględniając dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemca i małoletnich dzieci towarzyszących cudzoziemcowi, w zakresie niezbędnym do wymiany lub wydania nowego dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej;
- 3) sposób pobierania danych biometrycznych i zamieszczania ich w dokumentach podróży przewidzianych w Konwencji Genewskiej, który umożliwi potwierdzenie tożsamości cudzoziemca.

Rozdział 8

Rada do Spraw Uchodźców

Art. 89p. 1. Rada do Spraw Uchodźców, zwana dalej „Radą”, jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia wydane przez Szefa Urzędu w sprawach prowadzonych na podstawie przepisów niniejszego działu, z wyjątkiem spraw, o których mowa w rozdziale 4a i rozdziale 5.

2. Radzie przysługują uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

3. Rada jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylecia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.

4. Do zadań Rady należy ponadto:

- 1) dokonywanie analiz orzecznictwa w zakresie spraw o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy;
- 2) gromadzenie informacji o krajach pochodzenia cudzoziemców;
- 3) współpraca z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa;
- 4) prowadzenie rejestru złożonych zażeń i odwołań oraz wydanych przez Radę decyzji i postanowień;
- 5) oznaczanie danych, o którym mowa w art. 18 ust. 1 rozporządzenia 603/2013, w przypadku nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej oraz usuwanie oznaczenia danych, o którym mowa w art. 18 ust. 3 rozporządzenia 603/2013, w przypadku pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

5. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, nadaje Radzie statut organizacyjny i regulamin czynności wewnętrznych, w którym określa w szczególności sposób zwoływania i odbywania posiedzeń składów orzekających i posiedzeń plenarnych oraz tworzenia wewnętrznych zespołów Rady, uwzględniając zakres zadań Rady.

Art. 89r. 1. W skład Rady wchodzi 12 członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą lub doświadczeniem praktycznym w zakresie problematyki uchodźców. Co najmniej połowa członków Rady powinna posiadać wyższe wykształcenie prawnicze.

2. Członkiem Rady może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie, która nie została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub za przestępstwo skarbowe oraz korzystająca z pełni praw publicznych.

3. Prezes Rady Ministrów powołuje w skład Rady po 4 osoby spośród kandydatów przedstawianych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych i Ministra Sprawiedliwości. Każdy z ministrów przedstawia 8 kandydatów.

4. W przypadku uzasadnionym istotnym wzrostem liczby spraw o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy Prezes Rady Ministrów może, na wniosek przewodniczącego Rady złożony na podstawie uchwały Rady, powołać dodatkowych członków Rady na okres do końca danej kadencji. Przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 89s. 1. Pracodawca zatrudniający członka Rady udziela mu, na jego wniosek, urlopu bezpłatnego na czas sprawowania funkcji w Radzie.

2. Pracownikom urzędów państwowych oraz członkom korpusu służby cywilnej przysługuje, po zakończeniu sprawowania funkcji w Radzie, prawo powrotu na zajmowane poprzednio stanowisko, a jeżeli jest to niemożliwe – na stanowisko równorzędne.

3. Członkowie Rady w zakresie wykonywania czynności wynikających z zadań Rady, o których mowa w art. 89p, korzystają z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Art. 89t. 1. Prezes Rady Ministrów odwołuje członka Rady w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji z pełnienia funkcji;
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie przez niego funkcji;
- 3) skazania go prawomocnym wyrokiem orzeczonym za przestępstwo popełnione z winy umyślnej, ścigane z oskarżenia publicznego lub za przestępstwo skarbowe;
- 4) zaistnienia innych okoliczności uniemożliwiających mu sprawowanie funkcji lub wywiązywanie się z obowiązków.

2. W przypadku odwołania członka Rady lub jego śmierci Prezes Rady Ministrów uzupełnia skład Rady, powołując nowego członka Rady na okres do końca danej kadencji. Przepisu art. 89r ust. 3 nie stosuje się.

Art. 89u. 1. Rada dokonuje wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego spośród swoich członków w głosowaniu tajnym, większością głosów w obecności co najmniej dwóch trzecich jej składu. W tym samym trybie Rada może przegłosować odwołanie z funkcji przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady.

2. Po upływie kadencji Rady dotychczasowy przewodniczący pełni swoje obowiązki do czasu powołania nowego przewodniczącego.

3. Pierwsze posiedzenie plenarne Rady nowej kadencji zwołuje dotychczasowy przewodniczący w terminie 30 dni od dnia powołania członków Rady nowej kadencji.

Art. 89w. Przewodniczący kieruje pracami Rady, w szczególności:

- 1) ustala plan pracy Rady;
- 2) zwołuje posiedzenia plenarne Rady;
- 3) wyznacza składy orzekające;
- 4) przydziela składom orzekającym sprawy do rozpatrzenia oraz czuwa nad terminowością ich załatwienia;
- 5) reprezentuje Radę przed innymi organami i instytucjami;
- 6) reprezentuje Radę w postępowaniu przed sądem administracyjnym lub wyznacza w tym celu innego członka Rady;
- 7) powołuje biegłych lub ekspertów do udziału w postępowaniu toczącym się przed Radą;
- 8) wyznacza członkom Rady zadania związane z działalnością Rady;
- 9) może powoływać zespoły tematyczne lub grupy robocze do opracowania zagadnień oraz dokonania analiz problemów wynikających z działalności Rady;
- 10) wykonuje inne zadania wynikające z przepisów prawa.

Art. 89z. 1. Rada orzeka w składach trzyosobowych, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 39 ust. 2 pkt 4.

2. Orzeczenia zapadają większością głosów. Członek składu orzekającego nie może wstrzymać się od głosu.

3. Członek składu orzekającego, który nie zgodził się z większością głosujących, może przy podpisywaniu orzeczenia zgłosić zdanie odrębne, podając, w jakiej części i w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie.

4. Przewodniczący Rady może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednoosobowym.

5. Przy orzekaniu członkowie Rady są związani wyłącznie przepisami prawa.

6. W przypadku gdy Rada zamierza nadać cudzoziemcowi status uchodźcy lub udzielić ochrony uzupełniającej, zwraca się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby – także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2, art. 20 ust. 1 pkt 2, ust. 2 lub 3, jeżeli z akt sprawy wynika, że Szef Urzędu nie zwrócił się o udostępnienie takich informacji. Do uzyskiwania informacji przez Radę stosuje się przepisy art. 45 ust. 2–5.

7. Przewodniczący przekazuje Szefowi Urzędu akta spraw w postępowaniach administracyjnych w celu archiwizacji, nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia zakończenia postępowania.

Art. 89za. 1. Przewodniczący, wiceprzewodniczący i członkowie Rady otrzymują wynagrodzenie, a także diety, zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

2. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz pozostałych członków Rady, uwzględniając ryczałt miesięczny za udział w posiedzeniach Rady, wynagrodzenie za udział w składach orzekających oraz za udział w postępowaniach przed sądem administracyjnym. Wysokość wynagrodzenia uzależnia się od funkcji pełnionych przez członków Rady.

Art. 89zb. 1. Obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady zapewnia Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

2. Działalność Rady jest finansowana z budżetu państwa, z rozdziału dotyczącego Rady do Spraw Uchodźców, z części dotyczącej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacyjne i finansowe wykonywania obsługi Rady, uwzględniając charakter zadań Rady, określonych w art. 89p.

DZIAŁ III

Inne rodzaje ochrony udzielanej cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział 1

Azyl

Art. 90. 1. Cudzoziemcowi można, na jego wniosek, udzielić azylu w Rzeczypospolitej Polskiej, gdy jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej.

1a. Wniosek o udzielenie azylu zawiera:

- 1) dane wnioskodawcy i osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania o udzielenie azylu;
- 2) określenie kraju pochodzenia wnioskodawcy i osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje;
- 3) określenie istotnych zdarzeń będących przyczyną ubiegania się o azyl.

2. (uchylony)

Art. 91. 1. Cudzoziemca pozbawia się azylu, jeżeli:

- 1) ustały przyczyny, dla których azyl został udzielony;
- 2) prowadzi on działalność skierowaną przeciwko obronności lub bezpieczeństwu państwa lub bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

Art. 92. 1. Cudzoziemiec, który składa wniosek o udzielenie azylu, przebywając:

- 1) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych i fotografowaniu;
- 2) za granicą, jest obowiązany dołączyć do wniosku fotografię i po przybyciu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu lub w związku z udzieleniem mu azylu – poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych.

2. Pobranie odcisków linii papilarnych oraz fotografowanie cudzoziemca zapewnia komendant oddziału Straży Granicznej, obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę.

3. W przypadku gdy cudzoziemiec nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wniosek o udzielenie azylu zostawia się bez rozpoznania.

Art. 93. 1. Do postępowania w sprawie udzielenia azylu stosuje się odpowiednio przepisy art. 25, art. 27 ust. 1 i 2, art. 34, art. 41 oraz art. 45.

2. Do małoletniego bez opieki w postępowaniu o udzielenie azylu stosuje się odpowiednio przepisy działu II rozdziału 3 i 5.

Art. 94. 1. Decyzje w sprawach udzielania i pozbawiania azylu wydaje Szef Urzędu.

2. Wydanie decyzji o udzieleniu lub pozbawieniu azylu wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw zagranicznych.

3. (uchylony)

Art. 95. (uchylony)

Art. 96. Cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu, można wydać decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu tylko po uprzednim pozbawieniu go azylu.

Rozdział 2

(uchylony)

Rozdział 3

Ochrona czasowa cudzoziemców

Art. 106. 1. Cudzoziemcom masowo przybywającym do Rzeczypospolitej Polskiej, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny, z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczpospolitą Polską lub społeczność międzynarodową.

2. Ochrony czasowej udziela się do chwili, gdy możliwy stanie się powrót cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, jednakże nie dłużej niż na okres roku.

3. Jeżeli po upływie roku nie ustaną przeszkody do bezpiecznego powrotu cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, okres ochrony czasowej przedłuża się o dalsze 6 miesięcy, jednak nie więcej niż dwa razy.

Art. 107. 1. Ochrony czasowej udziela się na podstawie i w granicach określonych w decyzji Rady Unii Europejskiej, przez okres określony każdorazowo w tej decyzji.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może udzielić ochrony czasowej cudzoziemcom nieobjętym decyzją Rady Unii Europejskiej, zmuszonym do opuszczenia kraju lub obszaru geograficznego, którego ta decyzja dotyczy, z powodu wystąpienia zdarzeń, o których mowa w art. 106 ust. 1.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, określa się:

- 1) szczegółowe zasady finansowania ochrony czasowej, limit cudzoziemców, którym można udzielić tej ochrony, okres jej trwania lub warunki zakończenia jej udzielania, sposób udzielania pomocy, o której mowa w art. 112 ust. 1, a także sposób realizacji zadań podejmowanych w ramach ochrony czasowej, uwzględniając w szczególności rodzaj zagrożenia, na które narażeni byli cudzoziemcy przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, możliwości finansowania tej ochrony oraz zobowiązania wynikające z postanowień umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską;
- 2) zakres, szczegółowe warunki i sposób wykonywania badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca, o których mowa w art. 114 ust. 2, kierując się w szczególności potrzebą zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Art. 108. 1. (utracił moc)¹⁵⁾

2. (utracił moc)¹⁵⁾

3. (utracił moc)¹⁵⁾

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może powierzyć realizację zadań podejmowanych w ramach ochrony czasowej organizacjom pozarządowym, określić zakres powierzanych zadań i okres ich wykonywania, sposób kontroli ich wykonywania oraz sposób finansowania tych zadań, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia cudzoziemcom należytej ochrony.

¹⁵⁾ Utracił moc z dniem 1 maja 2004 r. zgodnie z art. 146 ust. 3 niniejszej ustawy.

Art. 109. Szef Urzędu może odmówić cudzoziemcowi skorzystania z ochrony czasowej, jeżeli:

- 1) istnieją uzasadnione podejrzenia, że:
 - a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu przepisów prawa międzynarodowego odnoszących się do tych zbrodni,
 - b) popełnił, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a przed przybyciem na to terytorium w celu korzystania z ochrony czasowej, zbrodnię o charakterze niepolitycznym,
 - c) dopuścił się czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) jego wjazd lub pobyt mogą zagrozić bezpieczeństwu państwa;
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem za taką zbrodnię, której charakter wskazuje, że jego obecność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogłaby stanowić zagrożenie dla jej obywateli.

Art. 110. 1. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej wydaje się wizę, jeżeli jest to niezbędne do jego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej Szef Urzędu udziela zezwolenia na pobyt czasowy na okres roku i wydaje kartę pobytu.

3. Jeżeli okres ochrony czasowej został przedłużony, Szef Urzędu udziela, z urzędu, kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy na okres, na który przedłużono udzielanie ochrony czasowej, i wydaje kartę pobytu.

4. Za wydanie wizy, karty pobytu i udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy nie pobiera się opłat.

Art. 111. Cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poucza się w języku dla niego zrozumiałym o trybie i zasadach postępowania związanego z ochroną czasową oraz o przysługujących mu prawach i ciężących na nim obowiązkach.

Art. 112. 1. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej Szef Urzędu zapewnia opiekę medyczną oraz przyznaje pomoc przez zakwaterowanie i wyżywienie, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. Udzielanie cudzoziemcowi opieki medycznej następuje na podstawie umowy zawartej pomiędzy Szefem Urzędu a świadczeniodawcą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. Koszty opieki medycznej, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

4. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej, który wykonuje pracę lub wykonuje działalność gospodarczą, Szef Urzędu zapewnia opiekę medyczną i pomoc, o której mowa w ust. 1, uwzględniając wysokość uzyskiwanego przez cudzoziemca dochodu.

Art. 113. 1. Dla małoletniego bez opieki korzystającego z ochrony czasowej sąd właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego, na wniosek Szefa Urzędu, ustanawia opiekę.

2. Do opieki, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.

3. Opiekę ustanawia się, gdy małoletniemu, o którym mowa w ust. 1, podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie towarzyszy jego przedstawiciel ustawowy.

4. Opieka ustaje z mocy prawa, gdy małoletni, o którym mowa w ust. 1, opuści terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z upływem okresu, na jaki udzielona mu była ochrona czasowa, albo gdy władzę rodzicielską będzie mógł sprawować nad nim jego przedstawiciel ustawowy.

5. Do czasu ustanowienia opieki przez sąd małoletniego bez opieki umieszcza się w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Art. 114. 1. Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej jest obowiązany poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych i fotografowaniu.

2. W uzasadnionych przypadkach cudzoziemiec, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany poddać się badaniom lekarskim oraz niezbędnym zabiegom sanitarnym ciała i odzieży.

3. Pobranie odcisków linii papilarnych, fotografowanie oraz przeprowadzenie badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemców, o których mowa w ust. 1 i 2, zapewnia komendant oddziału Straży Granicznej, obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę.

Art. 115. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej i nieposiadającemu dokumentu podróży Szef Urzędu może wydać polski dokument podróży dla cudzoziemca.

Art. 116.¹⁶⁾ Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej może wykonywać pracę bez zezwolenia na pracę lub wykonywać działalność gospodarczą na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 649).

Art. 117. 1. Jeżeli małżonek lub małoletnie dziecko cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej przebywa poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Szef Urzędu podejmuje działania mające na celu połączenie rodziny.

2. Szef Urzędu może podjąć działania mające na celu połączenie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej z innymi niż określone w ust. 1 jego bliskimi krewnymi, którzy bezpośrednio przed przybyciem cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe i pozostawali na jego całkowitym lub częściowym utrzymaniu.

3. Osobom, o których mowa w ust. 1 i 2, wydaje się wizy i udziela zezwolenia na pobyt czasowy na zasadach określonych w art. 110.

4. Do połączenia cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z członkiem jego rodziny korzystającym z ochrony czasowej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej stosuje się art. 117a i 117b.

Art. 117a. 1. Szef Urzędu może wystąpić do właściwego organu innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej z wnioskiem o przeniesienie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Szef Urzędu informuje Komisję Europejską i Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców o wystąpieniu z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko cudzoziemca;
- 2) obywatelstwo;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) stan cywilny;
- 5) dane dotyczące pokrewieństwa cudzoziemca.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) dokument potwierdzający tożsamość cudzoziemca lub dokument podróży;
- 2) dokumenty potwierdzające związki rodzinne, w szczególności odpis skrócony aktu małżeństwa, aktu urodzenia, dokumenty potwierdzające istnienie stosunku przysposobienia;
- 3) inne informacje niezbędne do ustalenia tożsamości cudzoziemca lub związków rodzinnych;
- 4) informacje o wydanych decyzjach w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt, wizach lub decyzjach o odmowie wydania wizen i dokumentach, na podstawie których wydano te decyzje;
- 5) informacje o złożonych wnioskach o udzielenie zezwolenia na pobyt lub o wydanie wizen, wraz z określeniem etapu postępowania w tych sprawach.

Art. 117b. 1. Przeniesienie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej następuje za jego zgodą.

2. Cudzoziemcowi, który podlega przeniesieniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Szef Urzędu wydaje przepustkę.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór przepustki, o której mowa w ust. 2, uwzględniając postanowienia dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. WE L 212 z 07.08.2001).

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 86 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 650), która weszła w życie z dniem 30 kwietnia 2018 r.

4. Z dniem, w którym cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opuszcza to terytorium, traci ważność wydana mu wiza i wygasa udzielone zezwolenie na pobyt czasowy.

Art. 118. 1. Po zakończeniu okresu ochrony czasowej Szef Urzędu podejmuje działania mające na celu umożliwienie powrotu cudzoziemcom do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybyli.

2. Po zakończeniu ochrony czasowej Szef Urzędu informuje cudzoziemca w języku dla niego zrozumiałym o wszystkich okolicznościach, które mogą mieć znaczenie przy podjęciu przez cudzoziemca decyzji o powrocie do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył.

3. W przypadku gdy po zakończeniu ochrony czasowej powrót cudzoziemca do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył, jest niemożliwy ze względu na jego stan zdrowia, w szczególności gdy powodowałby konieczność przerwania leczenia szpitalnego, Szef Urzędu udziela cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy do czasu ustania okoliczności uniemożliwiających jego powrót do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył.

DZIAŁ IV

Rejestry

Art. 119. 1. Rejestry w sprawach cudzoziemców, którym udzielana jest ochrona, prowadzi się w systemie informatycznym w formie następujących zbiorów:

- 1) rejestru spraw o udzielenie lub pozbawienie ochrony międzynarodowej oraz o udzielenie pomocy cudzoziemcom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) (uchylony)
- 3) rejestru spraw o udzielenie azylu;
- 4) (uchylony)
- 5) rejestru spraw o udzielenie ochrony czasowej;
- 6) rejestrów odcisków linii papilarnych pobranych od cudzoziemca, który:
 - a) złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej,
 - b) złożył wniosek o udzielenie azylu,
 - c) (uchylona)
 - d) korzysta z ochrony czasowej;
- 7) rejestru spraw prowadzonych na podstawie rozporządzenia 604/2013.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w zakresie dotyczącym cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, którym udzielono pomocy, może być prowadzony także w systemie kartotecznym.

Art. 120. Rejestry, o których mowa w art. 119:

- 1) w pkt 1, prowadzi komendant oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej, Szef Urzędu i Rada, każdy w zakresie swojego działania;
- 2) w pkt 3, 5 i 7, prowadzi Szef Urzędu;
- 3) (uchylony)
- 4) w pkt 6, prowadzi Komendant Główny Policji.

Art. 121. 1. W rejestrach, o których mowa w art. 119:

- 1) w pkt 1, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych postanowieniach, decyzjach administracyjnych i wyrokach sądu, zaświadczeniach tożsamości, kartach pobytu i dokumentach podróży przewidzianych w Konwencji Genewskiej, informację, czy cudzoziemiec jest małoletnim bez opieki, dane, o których mowa w art. 8, oraz dane biometryczne dotyczące cudzoziemców objętych postępowaniami, o których mowa w pkt 1;
- 2) (uchylony)
- 3) w pkt 3, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych postanowieniach, decyzjach administracyjnych i wyrokach sądu, kartach pobytu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców objętych postępowaniami, o których mowa w pkt 3;
- 4) (uchylony)

- 5) w pkt 5, przechowuje się informacje o decyzjach administracyjnych i kartach pobytu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców, którym udzielono ochrony czasowej;
- 6) w pkt 6, przechowuje się informacje o podstawie prawnej i dacie pobrania odcisków linii papilarnych, informacje o kartach daktyloskopijnych lub o pobraniu odcisków linii papilarnych za pomocą urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków oraz dane osobowe cudzoziemca dotyczące:
 - a) imienia (imion) i nazwiska,
 - b) daty i miejsca urodzenia,
 - c) obywatelstwa;
- 7) w pkt 7, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych decyzjach, miejscu i dacie przekroczenia granicy przez wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, przekazywane na podstawie rozporządzenia 604/2013 oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje.

2. Dane biometryczne przechowuje się do dnia odebrania przez cudzoziemca dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, a w przypadku jego nieodebrania, do dnia upływu ważności tego dokumentu.

Art. 121a. Umieszczenie danych cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, którym udzielono pomocy, w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1, zastępuje wykonanie obowiązku meldunkowego.

Art. 121b. 1. Odciski linii papilarnych cudzoziemca, pobrane w celu wydania dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej lub karty pobytu, przechowuje się w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1, do dnia, w którym Szef Urzędu wpisze do rejestru potwierdzenie odbioru dokumentu lub karty pobytu.

2. W przypadku wydania cudzoziemcowi decyzji w sprawie odmowy:

- 1) nadania mu statusu uchodźcy,
- 2) udzielenia mu ochrony uzupełniającej,
- 3) wydania mu dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej lub karty pobytu,
- 4) wymiany dokumentów, o których mowa w pkt 3

– dane w postaci odcisków linii papilarnych przechowuje się w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1, do dnia, w którym zostaną w nim umieszczone informacje o prawomocnej decyzji w tej sprawie.

Art. 122.¹⁷⁾ Organy, które pobierają od cudzoziemców, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6, odciski linii papilarnych, są obowiązane do przekazywania Komendantowi Głównemu Policji danych, o których mowa w art. 121 pkt 6, oraz odcisków linii papilarnych pobranych za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków.

Art. 123. 1.¹⁷⁾ Dane i odciski linii papilarnych cudzoziemców, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6, są przechowywane oddzielnie od zbiorów i rejestrów odcisków linii papilarnych gromadzonych w innych celach.

2.¹⁷⁾ W rejestrach, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6, mogą być przechowywane dane i odciski linii papilarnych cudzoziemca przekazywane przez organy innych państw.

3.¹⁷⁾ Komendant Główny Policji udostępnia dane przetwarzane w rejestrach, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6:

- 1) organom Straży Granicznej;
- 2) organom Policji;
- 3) prokuratorowi;
- 4) Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 5) Szefowi Urzędu;
- 6) Radzie.

¹⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 4.

4.¹⁷⁾ Dane przetwarzane w rejestrach, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6, można udostępniać, bez konieczności składania pisemnego wniosku, za pomocą urządzeń służących do teletransmisji danych podmiotom, o których mowa w ust. 3, gdy jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywania ich zadań oraz jeżeli podmioty te posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał, oraz zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania.

5. Dane przetwarzane w rejestrach, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1 i 5, udostępnia się ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w zakresie niezbędnym do prowadzenia Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Art. 124.¹⁷⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty daktyloskopijnej, na której pobiera się odciski linii papilarnych cudzoziemców, o których mowa w art. 119 ust. 1 pkt 6, uwzględniając przyczynę pobrania odcisków linii papilarnych.

DZIAŁ V

Przepisy karne

Art. 125. Kto zabiera w celu przywłaszczenia lub przywłaszcza sobie zaświadczenie tożsamości albo dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej lub takiego dokumentu używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 126. 1. Kto:

- 1) opuszcza bez zezwolenia miejsce pobytu lub miejscowość wyznaczoną mu do przebywania na podstawie art. 89c,
- 2) nie zawiadamia o utracie zaświadczenia tożsamości w terminie, o którym mowa w art. 58 ust. 4, lub o utracie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej w terminie, o którym mowa w art. 89k ust. 1,
- 3) nie zwraca znalezione go zaświadczenia tożsamości lub dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej w przypadku, gdy wydano mu nowe zaświadczenie tożsamości lub nowy dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej,
- 4) uchyla się od obowiązku wymiany zaświadczenia tożsamości lub dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej
- 5) (uchylony)
- 6) (uchylony)

– podlega karze grzywny.

2. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

3. Wyrok nakazowy wydany w postępowaniu nakazowym jest natychmiast wykonalny.

DZIAŁ VI

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 127–136. (pominięte)

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 137. Postępowania administracyjne w sprawach o nadanie statusu uchodźcy i o udzielenie azylu, wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów toczą się według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 138. 1. Przed wydaniem decyzji o wydaleniu w postępowaniu wszczętym przed dniem wejścia w życie ustawy, które nie zostało zakończone do tego dnia decyzją ostateczną, wojewoda bada, czy zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany, o których mowa w art. 97, a w razie ich stwierdzenia – odmawia wydalenia i udziela zgody na pobyt tolerowany.

2. W postępowaniach w sprawach zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, które nie zostały zakończone do tego dnia decyzją ostateczną, dotyczących cudzoziemców, w stosunku do których zachodziły okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2001 r. poz. 1400, z późn. zm.¹⁸⁾), wojewoda bada, czy zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany, o których mowa w art. 97, i w razie ich stwierdzenia – wydaje decyzję o udzieleniu tej zgody.

Art. 139. 1. Decyzje wydane na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, które w dniu wejścia w życie ustawy nie stały się decyzjami ostatecznymi, stają się z mocy prawa decyzjami wydanymi na podstawie art. 14 niniejszej ustawy.

2. Decyzje w sprawie pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy wydane na podstawie art. 85f ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach zachowują moc, z tym że realizacja świadczeń przysługujących tym cudzoziemcom odbywa się według zasad określonych w niniejszej ustawie.

Art. 140. Pozostają w mocy decyzje o nadaniu statusu uchodźcy oraz decyzje o udzieleniu azylu wydane cudzoziemcom na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 141. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy wygasają zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony wydane cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy na podstawie art. 43 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach.

2. Z dniem wejścia w życie ustawy zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony wydane cudzoziemcom, w stosunku do których zachodziły okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, stają się decyzjami w sprawie udzielenia zgody na pobyt tolerowany w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 142. 1. Dokumenty wydane cudzoziemcom, do których stosuje się przepisy niniejszej ustawy, wydane na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, zachowują ważność do czasu ich wymiany, nie dłużej jednak niż do końca okresu ich ważności.

2. Karty pobytu wydane cudzoziemcom, o których mowa w art. 140, przed wejściem w życie ustawy, podlegają nieodpłatnej wymianie w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Cudzoziemcom, o których mowa w art. 141:

- 1) w ust. 1, wydaje się kartę pobytu, o której mowa w art. 74 ust. 1;
- 2) w ust. 2, wydaje się kartę pobytu, o której mowa w art. 99 ust. 1.

4. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, wymiana kart pobytu następuje za opłatą stosowaną przy wydaniu karty pobytu na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 143. (pominięty)

Art. 144. Wpisy do rejestrów prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów z dniem wejścia w życie ustawy stają się wpisami do rejestrów prowadzonych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 145. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie upoważnień przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zachowują moc przepisy dotychczasowe.

Art. 146. 1. Przepis art. 107 stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej¹⁹⁾.

2. Przepis art. 129 w zakresie, w jakim dotyczy cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt tolerowany, stosuje się od dnia 1 stycznia 2004 r.

3. Przepisy art. 108 ust. 1–3 tracą moc z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej¹⁹⁾.

Art. 147. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2003 r.

¹⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. poz. 365, 676, 731, 804, 1180 i 1271 oraz z 2003 r. poz. 894 i 942.

¹⁹⁾ Rzeczpospolita Polska uzyskała członkostwo w Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r.

Załączniki do ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r.

Załącznik nr 1

WZÓR

**Oświadczenie cudzoziemca uprawnionego, o którym mowa w art. 69d ust. 4 ustawy z dnia
13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1109)**

Ja, niżej podpisany (-na):

imię (imiona) i nazwisko

obywatelstwo, data urodzenia,

imię ojca, miejsce urodzenia

adres zamieszkania

PESEL (w przypadku braku nr PESEL seria i numer dokumentu podróży albo innego dokumentu tożsamości)
..... oświadczam, że nie ustanowiłem (-am) adwokata lub radcy prawnego: w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej*; w sprawie pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej*.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis cudzoziemca uprawnionego)

* właściwe zaznaczyć znakiem X

WZÓR

**Oświadczenie cudzoziemca uprawnionego, o którym mowa w art. 69d ust. 5 ustawy z dnia
13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1109)**

Ja, niżej podpisany (-na):

imię (imiona) i nazwisko

obywatelstwo, data urodzenia

imię ojca, miejsce urodzenia

adres zamieszkania

PESEL (w przypadku braku nr PESEL seria i numer dokumentu podróży albo innego dokumentu tożsamości) oświadczam, że nie uzyskuję dochodu większego niż 100% kryteriów dochodowych określonych w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis cudzoziemca uprawnionego)

WZÓR

**Oświadczenie cudzoziemca uprawnionego, o którym mowa w art. 69d ust. 6 ustawy z dnia
13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1109)**

Ja, niżej podpisany (-na):

imię (imiona) i nazwisko

obywatelstwo, data urodzenia

imię ojca, miejsce urodzenia

adres zamieszkania

PESEL (w przypadku braku nr PESEL seria i numer dokumentu podróży albo innego dokumentu tożsamości), przyjmuję do wiadomości, że nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest przez osobę, która nie jest adwokatem albo radcą prawnym, i:

- 1) uzyskała dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą uznany w Rzeczypospolitej Polskiej albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji,
- 2) co najmniej przez okres 3 lat wykonywała czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej,
- 3) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 4) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

Oświadczam, że zostałem (-am) poinformowany (-na), że jakakolwiek odpowiedzialność odszkodowawcza osoby udzielającej mi nieodpłatnej pomocy prawnej jest wyłączona, z wyjątkiem przypadku wyrządzenia szkody z winy umyślnej.

Przyjmuję do wiadomości, że osoba udzielająca mi nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest zobowiązana do zachowania tajemnicy, w rozumieniu art. 180 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730 i 771).

Zapoznałem (-am) się z treścią powyższego oświadczenia i wyrażam zgodę na udzielenie mi nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z powyższymi warunkami.

.....
(data i podpis cudzoziemca uprawnionego)